

पुस्तक संख्या	
8	
आवृत्ति	

कवि-

9

ॐ नमः श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॥ ककुदाकृतिरक्षरुणयादलितिजिह्विः
 ॥ ॥ यजिकान्नयनद्वयगं ॥ दिनहृदिनकृत्तुपन्नोत्पन्नयदनात्सजसिंज ० याद्वयूनः ॥ वयजान्न
 हवोकसजाधनयोचवनादचवानमः नाहिरव ० कृजन् ० स्वयनिष्कसिर्गावयएषधवर्गप्रनमाम्यः
 मिताहउज् ॥ ॥ पूजात्कायवाधिमध्यविहायविहजतिः जयश्रीहिरु ॥ गुरुसहासमधर्मः दधिगुः
 सर्वलोकानां धर्मः ॥ गदाजिनग्वजिजाजवाधिसत्वनः सम्यक्प्रार्थयतिः गुजासंसदि । हदनः जय
 श्रियाहिरुः वयमकंकथयचुगः गवाकथयस्व ॥ ॐ गुरुकं गुरुत्वाजयश्रियं वाचयति समासगः । वत्सजिः
 नग्वजीजाजः किमिच्छुगिकथयतिः ॥ ॐ गुरुहं गुरुत्वाजिनग्वजी प्रार्थयतु ॥ गुरुजागुरुन्यन्नः पूर्वकाय
 हगवगः कविजकुमाजजागकस्यः व्याख्यानेकथयति ॥ जयश्रियावाच ॥ साध्वश्महाहा ॥ गममद्वयाः

कथयमहं ॥ १८ ॥ अग्निरुत्तमः । कूर्कूयामविहाय । उपगृह्णहि आस्त्रिणः ॥ यदा रणे कनाम जातनां प्रार्थयति ॥ १९ ॥
उत्तमगृह्णः मद्रिजो कर्णधरः । रगवत उत्तमकविजकृमावस्यवाग्वदंति । ॐ प्रकंठं स्वावाचमूयगुपेन ॥
सुविष्टं ॥ साधूः ॥ महाजातौ गृह्णोपदंताममथ स्वागत्थेव कथयति ॥ २० ॥ अग्निरुत्तमगृह्णः ॥ २१ ॥
वैश्वीणाकसिंह रगवाना गृह्ण कूटपर्वतागं कललुनिचापवधूवम विजयति ॥ २२ ॥ गृह्ण सर्वलोकाय धर्मोप-
दंतां ददति ॥ २३ ॥ आदौ कल्याणं मध्यं कल्याणं पर्यवसानं कल्याणं स्वर्गं सुखं अर्जुनं कंवलयति ॥ २४ ॥
पृथुपर्यवदानं वृक्षचर्यं संप्रकाशयति स्म ॥ २५ ॥ अथ वृक्षादिलोकपालः ॥ २६ ॥ आदिदेवलोकाः सर्वाः ॥
यातिः मानस्यति पूजयति ॥ तावयामास ॥ २७ ॥ पूषः धूपः दीपः गन्धमाला ॥ २८ ॥ गृह्ण उपनाकः ॥ चामलः चिवः ॥
लः विमानवज्रपृष्ठविषित्रिका ॥ २९ ॥ पिबुषा गृह्णोपनादियति गृह्णोपनां पूजयति ॥ ३० ॥ सद्धर्मः कथं ॥ ३१ ॥

क. वि
२

मिसर्वलोकं॥ नयानन्दे हि शूः महामणिः महाह्वानाध्वीनां॥ हगवनाय गगाच सम्प्रकथार्थमणिः॥ हदन्
जगन्नाथमभैकपृच्छो गच्छया॥ गवायुष्माकापप्रसन्नोदवः॥ हगवानावाच॥ हा ज्ञानन्दे हि शूः किमिच्छुः
नित्यया कृतिः। मम कथा गै समासतः नमापद॥ ज्ञानन्दोवाच॥ हगवन्नाथ गवायुर्वज्रमः कविर्कुमाज्ज
गवत्रिणां गै कथा समासतः कथयतिः वाधयति सहा लोकं॥ ॐ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्तव्यो भवतु कर्णधारिणः॥ नमो भगवते वासुदेवाय॥ हा साधुः ज्ञानन्द
गच्छः भैकचिन्तः गच्छ॥ नया पूर्वदवदन्तः कुमारैकविद्यमिस्महायवदन्तः कथं ह गीतिः महादुष्काहंकाः
ली॥ कुमनी गमानध्वि ॐ श्री कृतिः अहंकाजीयवदन्तः नान्तरुमी॥ अहंकाजीयवदन्तः नान्तरुमी॥ अहंकाजीयवदन्तः नान्तरुमी॥
प्रापः यदविः। त्वमहं समं जन्मः जानाग्नं सर्वं समानं॥ पुनर्धर्मपूध्वहानगुधः वैरं ध्याः पूयं ध्याः कवंग
मङ्गलं कवंग॥ पूवाणां कुत्रियः दधं गच्छादनात्मजः सर्वथ सिद्धः। मङ्गलं कवंग॥ पूवाणां कुत्रियः दधं गच्छादनात्मजः सर्वथ सिद्धः। मङ्गलं कवंग॥

२

वयं यथा कंद्या ता नृजन्मा गता प्रकाशः ॥ गंकुलां प्रवृत्ता पिष्टुया ग्रन्थः ॥ रिताम रगना एक्यामिः महादुष्टः
जना ॥ नस्यापि सर्वगुजना नामानयनिः पूजयनिः ॥ पुनः ४ वृत्तादि दंत लोक नव न्ययनिः ॥ पूजयनिना नाधः
मः कथा ४ २ ४ ४ निमानयनिः ॥ अथ वयं सकल लोकानां निन्दयनिः ॥ नवं मव कथं रगः दृग्धर्गं अथ ४ २ ४ ४ मम ॥ अ
थ वयं जीवनि किं प्रयाजनां ॥ ०० ॥ एका दव दग्धनः मनसि स्मृत्वाः वविता ॥ स देव अथ धना मान्यं न प्रापं प्राध्याः
गंकु गंगी गिता वयित्वाः ॥ कुमात्रात्यं मरुत्वा चक्रा रं धर्गं सि ॥ यागो काले गच्छ गच्छे कानं गथा गगनस्य प्रहः
वः पृथगि स्मः ॥ गगः ग्रीका स्मन निगि सम गगना रग यया गि कृतिः ॥ हा अरं कचा जी नवं समयः सकल तिः
कुनिद्रां कचा गि ॥ गगु अति गृका पर्व गार्ध गगः दव दग्धः सुलो गिला वरुनि ४ गथा गगस्या मूर्ध्ना कनः प्र
हात्र या मास ॥ ॥ अग्रानं महा वरगना या गि गिला पिष्टुः ॥ अका रं गुमगा च्छु गे वनि कृति ४ ॥ हा अरं

कर्णसमः तथा गता विहृतिः कुक्ष्यं गतान् स्मृतिः ॥ अहो दवद ग्राचिहः मित्रसमान गस्याचिहं दृष्ट्वाः ॥ अहो
 चार्यः कथं रचिहृह विष्मतिनवाः ॥ अहममेकरुतिः अहं माने मङ्गुर्गुत्काः ॥ सूरवंगिष्ठमिष्टुमिष्टुमिष्टु
 ऊर्णा ॥ ॐ ग्लान् स्मृतिः पाषाणप्रसाजयासासः ॥ अहं तथा गतस्य दहनप्राक् आकाशगमिता यत् ॥ पुनः पूर्वज
 न्महं दवद ग्रायः पाषाणप्रसाजकृता विष्मति ॥ अहमप्रसाजयामासः पृथग् लनपटननगकं ॥ अहं पाषाणस्यः
 अनाथं न कञ्चिः ॥ ॐ ग्लान् स्मृतिः कुमायः पाषाणपादांग्रष्टग्रहयामिः ॥ पाषाणकुक्ष्यत्पति अग्रष्टः ॥ हा अः
 लोका ॥ गदासो पादांग्रष्ट्याठयमिष्टमनिगं प्रवाहितां ॥ ॥ नुवमववज्जगली जारु शंगथा गतः ॥ गस्याग्रीयः
 कथं द्याटय कथं लोभनिगप्रवाहयः ॥ पुनर्हंगवनप्रदा कुमंचूर्ष्टक गयर्वगगकासिः ॥ गयांग्रष्टलोभनिगं कथं
 मायातिः तथा गता ॥ गगुस्त्रलोभनिगं पृथियगतिसेम ॥ पृथीमागानां स्वर्ष्ट्यागुमादायः लोभनिगं कुद्रातिः स्वा
 थि

ग्रमंनियच्छुनि॥स्वर्हूपाग्रलभनिगंमर्कदलास्त्रायः॥श्रीधर्मजाऊचैग्रहिधायपूजयामिपृथिमागा॥
राग्ररभकः॥अथप्रणतकालरविष्यतिः॥हिङ्गुगंधायतिःवन्दनायःसमर्थपि॥तथागतस्यपादघाटंदृष्टुच॥हि
ङ्गुगंधं सर्वेषांविस्मयागथागगायप्रार्थयति॥राहगवानशमकमून॥अथअस्मकंचिह्नविस्मयाहृतः॥किंतवा
पादघाटकथंकृगकःयाति॥राहगवनृतवादवजसमंकथंरुगं॥अस्माकंसहस्रविस्मयाहवतिः॥राहगवनसर्वश्रुयः
धित्वाःआहोददस्यः॥॥ॐ॥गुरुकंश्रुत्यागथागगावाचः॥राआनन्दःहिङ्गुः॥१४॥वयंकथंरुगं॥गयथा॥द
र्निवाचःवेजीधंनिमिहकर्मफलं॥अथमवजकाशपादांगुष्ठघाटयति॥किमाहपूवकृति॥ॐ॥राप्राफयमान
न्द॥॥आनन्दयुक्कालेमर्कजन्मजन्मानंरविष्यतिःकथंरुगं॥१५॥वयंकथंरुगं॥राकालंयाचिःकेपिलनगवम
कासिः॥गस्यापिनगप्रसन्नवथनामवाहासि॥सगुधर्मचित्रित्वाःप्रजालोकप्रणिपालयामासः॥गस्यापत्नीसूत्रजः

क. वि.
४

कौमीनी उदयस्य कागि जाया ह्याय

अदवीः सर्वलक्षणपूर्तिः ॥ दवदवादिपूजित्वाः दानपूषकालयामासः । नृगेवदंयत्नाहविष्मतिः यत्रस्यजं
स्रुहावेनाप्रकाशमहाप्रशकामजागमामरुचिर्नः ॥ सुखानन्दं जगि कीदयाः पूषकामनायधर्मकजातिः ।
नानावृक्षाधर्मः दानपूषकात्रयामिसदासंगं ॥ ॥ गतादयत्नामीपूषायासमधानंकृत्वाः विवकनदृष्टाः विः
दहप्रतिः जाऊस्यद्रुहिताः सुधर्माकंन्याग्रहयामिः ॥ गदननत्रं सुधर्मादव्यासहजगि कीदयामासा ॥ महाः
सुखानन्दकालंरुयगप्रकाशं ॥ ॥ अथचतुर्मासः षष्ठिमासाहर्गः । स्रजकुक्षीदवीएः गर्ववगीहवः
मिः ॥ ॥ हाअनन्दहिः गतापिकमगापूषः दगमास । स्रजकुक्षदव्यायः गर्हादिव्यसुन्दरपूषः जाग
हर्गः ॥ गदायपूषविवाहितः सुधर्मादवीमनसंकाचयामासः ॥ अगिसंदरुक्पूषग्लायीअधाम्रवप्रकाः
नः ॥ अथसप्तमगाजाहानुवंवाग्लजानीयः । अगीसहर्षः दानदागव्यामासः ॥ मजायजागकर्मकर्तु

४

व्यंकलाचालं पुनः नर्मकर्मः विधिवत्साधितं यथामगं॥ किं अलोलमनुजा ऊकुमा जमवचा नवं प्रकाशं सर्वगं॥
प्रकाशायामासा॥ हा आनन्द हि कूः नवं सकुमा जस्य नामः प्रष्टानि निमरुः॥ सर्वगं संकथं गं लं गच्छः समासतः॥
नुषा कुमा जो संमग सर्वगं मनुजा पुकृताः वृद्धि ह्यना प्रकाशायामासः चंच आचिह्नं॥ गस्मा गू अलोलमनुजा
मजा ऊकुमा जो एवति॥ यथा गृक ऊवच नृवर्द्धयः गथावत्कुमा जवर्द्धयामि॥ दिनादिने वर्द्धयति द्विचः
गवर्ष रूगः॥ उवा एय पथयतिः कुमा जंगम सुं गि ऊता रथः॥ अग्र अलोलमनुः पात्रा ऊगं सर्वगं सुं॥
उवा मुखे वदः गथा सर्वगं विस्तराय॥ पात्रांग गं चर्ष स्ति विद्याः सर्वकुमा जं॥ प्रगुग सु सर्व पात्रांग गं
दृष्टाः हर्षमानया॥ स गू जथा नाम जा ह्यदिव्य कन्या दाने यामासः॥ हा आनन्दः नुषा सु धर्मा देव्यायाः
पगुग कूतिः देवा कृति संया गन ग किं नी रूगः॥ गस्मे सु धर्मा देव्यायः ग किं नी रूगा च गु म सा रयया स

क. वि

५

पूजयथ देवाः देवयोगं च तागतां ॥ स्वर्गालाह नंग नव्यं आनन्दरिदुः ॥ अयं संसाजन दहिः प्राप्ति
ऊर्ता दहा ॥ अस्मि वा इन्स्म गिदान पृष्ठकः ॥ पुनः यं दह अस्मी ज सर्वं प्रकाशमनायः ॥ तदा अलालमः
नुः कुमारः पिता कलामता ॥ वीर्यं वैदिक कर्मः अग्नि संस्कारः क्रियां कर्माणि ॥ पुनः पित्रु कर्मो दिवि
यायार्थः इः स्वप्नः प्रकाशः ॥ अथ पूजा दिना अमात्यः मन्त्री समाह्वना ॥ अलालमनु कुमारः वि
धिना कं वा इति धर्मं दाययः ॥ अथ अथ प्रपद्य कचामवादि किं किनी जालं कचि तः ॥ सिंहासनं स्थाप्य तः ना
ना सर्वं च यं तीर्थं कं सहः ॥ गृहस्ती जल रत्नः अलालमनु वा अ कुमारः ॥ सिंहासनं मावृक्षः वा अ
ति धर्मं दाययामिः ॥ ॥ अलालमनु नाम वा इति प्रकाशमासः ॥ ॥ यदापि मन्त्री अमात्या वा उप
प्रापिः दर्शयामिः वा अ पाइकाः ॥ पुनः पुर्जा सर्वं वा इति दर्शनं दाययः ॥ तदा अलालमनु वा इति ॥ अथ विष्वाक्ष

मन्त्रिः सह प्रमया मासः। मन्त्री वृद्धि गता हः। सर्वप्रचाययत्॥ नमन्त्रि वृद्धि कथं तं गीसि॥ एतत्तु वत्तु॥
कूटिलं। नवचिह्नमन्त्रिः यत्तत्तु काना ॐ नमः जाहमिति गायकानः॥ तस्मीन्समग्रलोतमन्त्रुः जाहः। गे
विधानमंग्रिसहसमधानयामिः॥ मंग्री गवविषाधः। अयमय्यं मवाल्गुं ध्वनः। त्वं वद नित्यथार्थवत्तु॥
अमिथानकनीति॥ मन्त्रोवाच॥ महाबाहो किमाग्रायसि कथयति॥ बाहोवाच॥ मन्त्रिः अन्धः। यथा के
अपवात्मानाः। सुधर्मा देव्याया कूटं स्निग्धवात्तु कः। अन्धकूटः॥ नवंप्रसंसाकनगी कूयाः॥ मन्त्रि उवाच॥ महाबा
हो प्राप्तिगोपाय गे पृच्छं॥ ॐ नमः प्राप्तिगोपाय ववितु। प्राप्तिगो अयवयं मकावाल्गुं पृच्छं॥ कि
नु अस्माकं कनकमाता गार्हस्निग्धवात्तु यः किं तः। पूजा वा दृष्टिगवात्तु सम्पत्तु कथयस्वः॥ गुवावाच॥ ॥

ने मे नील... ॥

क. वि
६

यवाप्रसस्नाकर्तुप्रार्थयामि विष्णुं ॥ ॐ ग्ल्हाः ॥ मं दृक्वा प्रसो गं प्राथय ॥ यवाप्रसस्नाकर्तुप्रार्थयामि विष्णुं ॥
जयपूतं हविष्मि ॥ यवाजयकथं रं च कुवर्तिः सूत्रकृष्णवि ॥ पुनः ॥ ज ॥ ज ॥ ज ॥ न्यविष्णुनाथः सर्वजिनः ॥ नः
वंभवकुमात्रहविष्मं मस्तजा ॥ ॐ ग्ल्हाः ॥ ज ॥ ज ॥ ज ॥ त्वाः विस्मयेनावविग ॥ पुनाहिगायं जन्म समये कथं
कर्तुं य ॥ यत्ना पापमश्नं कश्चिन्पुनाहिगा ॥ ॐ ग्ल्हाः ॥ त्वाः पुनाहिगा वाच ॥ हादवामन्ति सहस्रधनं
कर्तुं यः ॥ ॐ ग्ल्हाः ॥ त्वाः ग्ल्हाः लमन्तु देवानो ॥ रं विधानमन्ति नारुयावविग ॥ ह मन्ति अस्माकं कन
युमागागर्तुं जातवाजयपूतं हविष्मि ॥ यवाजयस्य प्राधजीविगावजावधमि ॥ न कस्त्रनदं ह न क
स्त्रनप्राधकर्तुं य ॥ पुनः पूती हविष्मि अग्नियगिवयं दृग्धनः ॥ ॐ ग्ल्हाः ॥ त्वाः मन्ति प्रार्थयामि ॥

६

हामहाजाजात्रवंकर्मक्रियागार्थच॥सेन्यापतिमंचनिःशामुंधत्वाःसहसासुधर्मादद्याग्रमजागर्ह्यथ
निः॥ॐ॥कंजाजाग्रत्वाःमन्त्रिसंसदिवाचयामिः॥हामन्त्रिःनरथनित्यंवचगच्छगच्छसेन्यधात्रयः॥
अथमन्त्रिश्चादवाह्यःसेन्यापत्याहयाधुविताहसेन्यपतिःजाजाह्यगिप्रययी॥सुधर्मादद्याग्रमजागर्ह्य
मिच्छमिग्वय्यताससंधात्रयगीमिःसुदृष्टभावसन्निः॥नग्नःसुधर्मादद्याग्रमजागर्ह्यवः॥पूजावापूगीवा
महगिनिर्धुयगिदृष्ट॥पूजाहनाःजिविगावजाप्राधः॥नकस्त्रनयदहकह्यं॥मनपूगीह
गासिजाजगहंदहि॥मन्त्रिवचनमादायसेन्यलीकसहसागर्ह्य॥अकपूत्रंजागर्ह्यनवासयंमिच्छतिः॥अथ
सुधर्मादद्यायःसेन्यागर्ह्यदृष्टःमनसंकाचन॥मन्त्रिगविधानस्यहंद॥ॐ॥त्वावविता॥हामन्त्रिमयाग्रम

क. वि

७

कमयेसेन्यजागर्ह्यामिः। नस्यार्थवक्यंमदृशासाह्वःमन्त्रिः॥ मन्त्रिउवाच॥ हादवीमाहंनव्यंमहंयत्नं
कचन। नवाएभययामिः अन्यंनसेन्यवसंतिकर्त्ताः॥ एवान्गर्ह्यामिवाचमस्यापत्रमिष्टमि। नस्मादहंय
यत्नकर्त्तव्यंस्वविजयस्वपूजं॥ ॐ नमःस्तुभ्यं देवीसदृशधनंनृपं प्राविगत्। नयामन्त्रिः अपत्रमाह
यः गुफयाविवित॥ अपत्रमागादवाहोएग-सधर्मादव्यायागर्ह्यामिः। वाचमयुगोहवमि-जागसममो
चर्गमिपिगीरुगोवाजसहंदृष्टंयदि॥ ॐ नमःस्तुभ्यं अपत्रमागाश्रुत्वा मनाकंपनः प्राथयः। हा मन्त्रिः कर्त्तव्यं
ममकथमाहोदहिः॥ मन्त्रिउवाच॥ अपत्रमागायत्नकचर्त्तुं। पशुवाममाग्रसमावाचोदहि॥ वाजा
होहंयि ॐ नमःस्तुभ्यं पापकर्मनकर्त्तव्यं। ॐ नमःस्तुभ्यं समधनंनस्यस्वपूजं गतं॥ अथखलुः नवानामः

७

सुखाजानं पिदव्यायप्रसूतिसमयाहत्। तनुअपजमातामाह्वयद्व॥ नदव्यायागर्हसिगवाजघजन्महः
वगिः। सुदिनसुलएग्नयुगाहवगिः। कस्मैववाजघददिव्यमानाहुः। नकुधःसंपूर्णः॥ काचनवर्धः। नत्त
वृजगिवाहुत्वाः। प्रासादिकदृष्टपाष्टः। महाजन्मविचकुधः॥ ॐ निसुताअपजमातानान्स्मृतां। अरुहः।
अथाग्निकर्मः। गवाजघस्यकथंभाचनं॥ ॐ ग्वात्स्मृतासोमनिर्हंदग्वप्रयागतावविता॥ मनुसाहव० ५
हाक्रथंकर्णयुजाग्न्यां। महतीदिव्यवर्धः। सर्वजकुधसंपूर्णः। नस्यकथंहजगं। यापेहाकथयगिहुमाः
दहिः॥ मनुउवाच॥ अपजमाताः। अयमहाकष्टहृतां। अस्माकंसूधर्मदवीमहावाजायकनष्टमातानि
भिय॥ अस्माकमाताहवगिः। नितिगभस्काकु। गजमाताजाजमाता। मित्रमाता। ग्वर्धमाता। स्वमाता। नथेवचः॥

क. वि
८

म३

अथ जाऊयुगास्माकं जाऊवी आहुवः सम्येवः॥ पितास्मास्यपुत्रतायाः पुत्रपुत्रीसमाधायः। अथ भवपुत्रा
यः पिता नयति॥ तस्यार्थपुत्रं बालसुत्थानकर्तव्यं। अथ कुमायायपत्नीयाय कयातिः॥ अथ जमाया
सहस्रमपयनसंधानयामास॥ अथ मन्त्रिणा विचारं कृतादृष्टाः सवसो। अथ पुत्रं वासिः केवक कयाधायः।
तायायाय पुत्री जन्मरुगः लग्नः तिथिसमं॥ अथ मन्त्रिणा अथ जमायाय उवाच॥ इह अथ जमाया गच्छ स्वः
केवक कयाधाय तायायाय पुत्री जन्मरुगः॥ तस्याथ भगताया ऊकुमाया दक्षिणस्याय पुत्री गच्छाति दयाः
याय यतिगिद्युं ययी॥ ॐ मन्त्रि वचनांश्चत्वा मज्जमानां। कुमाया गच्छि ससुसाया धाथ भगताव विगु॥ या
धापत्नी मन्त्रि आह्लाः पुत्रं पुत्री दक्षिणस्याय पुत्रगच्छतां स्वं पाप्मयगा॥ ॐ मन्त्रि वचनांश्चत्वा धापत्नी उवाच॥

८

३२

हा अप्रमाणा यथा दहं अपकाल कर्तव्यं किं रथमिममनिर्हय ददाति न वा ॥ अप्रमाणा वाच ॥ हव्या धापतीः
न कर्तव्यं त्वयं पूष्पा कां गच्छा पायव यं यत्नो संक्रान्ति ॥ ॐ नृत्वा सह सा त्वया धातु ग्रीव हनि ॥ अत्र यत्र सु
धर्मो देव्या यदा यपति प्रकाशः ॥ ॥ हा आनन्द हि कः तदा सुधर्मो देव्या यत्र सुनिर्गः ॥ सेन्या पतिनां ह्य
यमं दृष्टुं ॥ अप्रमाणा यथा जातं वाच किं पूष्पा वायु ग्रीवा यथार्थं कथं गां ॥ अप्रमाणा वाच ॥ हा से
न्या पतिः दृग्धं नि सर्वं ग्रहवगाः ॥ सुधर्मो देव्या यः गर्हा जाता पूष्प नृत्वां देवा ह्यकिमहिलाष्यः दृग्धं नि गवा ॥
ॐ न्यापत्र गा हा वां नृत्वाः वाच वज्र न्या हा गं दृष्टा ववि ॥ हा अप्रमाणा अस्माकं वाध यं जाजा यत्र गच्छति ॥ ग
दाच सेन्या पति जात सह गत्वा प्राथमा मिः ॥ हा देवा ऊमस्वः सुधर्मो देव्या यः ऊम वाच वज्र पूष्प नृत्वा सिपुः

क. वि

२

श्रीरुवति॥ जाजावाचः॥ होसेन्यजनात्वं वकुं सन्निवानवाः समासनवदतिः॥ सेन्यावाच॥ महायाजासम्पाः
महं दृग्धं गीनमापद॥ ॐ ग्लुक्लं ग्लुक्लं जाहो पूजादिनमाहूयाव विह॥ पूजादिना गवाश्रमिथ्य किमर्थः
वदतिः। कनकमागाया गको जा गवाजं वन हं गं पृथः। जा गवाहवः पूजाः गमानीर्ह्यया गच्छतिः॥ पूजादिनाः
वाच॥ होदवाकुमस्व गमननीर्ह्ययं निश्चयं पृथह विष्पतिः॥ जाजावाच॥ होमन्ति पूजादिनं दधुसासनं क
त्वावर्जयितां ॐ ग्लुक्लं ग्लुक्लं पूजादिनं ग्लुक्लं न स्वाद्यं मप्रकातः॥ तस्मै अथ न मागाय पूजादत्वा स्वाद्यः
मंगलां केवतकव्याध्यायाजकमाजं॥ तदा कुमाजवर्द्धयामि दिनदिना ग्लुक्लं पञ्चवचनं पञ्चषष्ठवर्ष
हं॥ गुजा सर्वगमन्ति कुयतिः पात्रांगतकर्तव्यां अथेकसमयं पूर्वजन्म स्वच विग्रहं स्मृत्वा॥ मस्तः

२

कणिशामन्निविशतिः अन्धकालं न गच्छतिः दिव्यमानहं सर्वसो। तस्याद्विक्कमाजनामप्रकाशगं॥ अथ खलुः मार्ग
मध्यमाय कृत्वं दिनदिना सर्वसंघमंच गिक्कपुन्रवाजकं। स्वच्छन्देन जमाय॥ सहामधुलकर्कू जाजामन्नि
जीवादि। सेन्यं सहस्रमकर्कूयं जमायः॥ गगने मिमिक प्रवाहिता गफवासः। दग्धं न दग्धं कृत्वा याति। न समक
विजकमाजपगधनि प्रवाहिता॥ अग्रप्रवाहिता न स्पृतिः संयग्धति उवाच। अहं खलु वायक निदिना गत विचाजकः
र्कूयं॥ अथ प्रापमं संकया वाजयामि॥ अधूना मम नि संकयामिः खलु कं अलालमकुजाहो सह गता प्रार्थया
मि॥ ह देव महाबाहो अथ मया यत्र कञ्चुक्षदहि॥ केन प्रहो जाजानवाक न क्षामाग सुधर्मदयी। तस्यागर्कूजातः
वाजयः सुखेव प्रवृत्तिः॥ प्रीतिरविष्यः तस्य निमिर्कू मच्छं ह्ययं गतिः॥ अथ जाजकमाजकथं हं गिजीमन्नि
हं। सर्वजकुक्षधनि तस्माकं वाजः वान्॥ मन्निवृजवत्समानः प्रवीकार्य कर्कूय अन्धीन। अथ विषानमन्निः

क. वि

१०

अपजमागोसमधाननः॥ अर्थयत्तकर्तृकं कृमात्रस्य प्राधवाद्यतं॥ प्रजायः इति गानि यमिः अग्रदृग्धताया कि
वयमममुविहथयंति॥ मम विरुग्मगाग्रासो कृत्वा प्रकाशः॥ हो महाजाजा सर्वत्र विवकक प्राणिपण्यमि॥ अ
थ हो महाजाजा अग्रकृमात्रः कैवर्गक व्याधयमवा सयामी॥ ॥ कैवर्गकनाम व्याधयमानं वनक्रीडं कया स्पेध
अग्रजमायकृमात्रः वयंदृष्टा विद्विगं मायाति॥ हो महाजाजा किंवद गियं कृमात्रस्यार्थः॥ जाऊरयनग्रा
णनचनिगव इति विगिः॥ महाजगत्समान इति विषयि कृमात्रः॥ नृणां वचनसंघेवः महाजाह्नी संदहनमा
पद॥ ॐ कृत्वा जाजा वाच॥ हो प्राहिगसंघाद्वति अत्यथानवद॥ ॐ प्राग्भूत्वा प्राहिगाः
वार्थयामिः॥ ॥ महाजाजा संघासि अमिथान विवात्रयिगयां प्राहिगा कृत्वाः अलालमनुवाः
जा अग्रजमागो अरुयाव विगु॥ अग्रजमागा किं कर्म कृतात्वं अनीगृहं ॐ साह्य कृत्वा पजमागाः

१०

कृणु ऊरुति प्रगार्थयामि ॥ हादवा ऊ मस्व कथं यं मन्त्रिवचन प्रमा ॥ धन क्रियगा ॥ ॐ फ्र लं कृत्वा दवा वि
षाद मन्त्रि स्थापद अवाचत् ॥ हाग्व विषामन्त्रि मूर्धः अयत्वं किं कर्तुं यंच त्रिगिः ॥ त्वं वा आ धिका जहत्वाः
नुव कर्म कृतां ॥ आ ऊ स्वप्नः समृद्ध कर्तुः मारुि समृद्ध पात्रगीतिः ॥ अयत्वं विस्वास कृताः मन्त्रि पदः
विदहि ममः ॥ सर्व ग्रय धन स्य नाय को दया मिह ॥ तस्या र्थ वयं निद्रा कया गिस्मः गिथिलान् ॥ रग्म वि
षानय यंचि न् ॥ रग्म गवत् ॥ स्वप्न अस्व विव कं न ह्यत्रि ॥ ॐ कृति ॥ पुन वा ऊ ह्य लं घना यः चात्र यामिः ॥ अयत्वं
पण्य गिवृद्धि वयंचि न् सदहा हवतिः ॥ हा ऊ र्म गी मन्त्री ॥ यापि क् अत्र माता ॥ य्मा कंद यामिलित्वाः महः
गी ऊ च कया गिः ॥ पुनः मद न्क कालं न कालं कृत्वा ॥ मय् अत्रि हवति तस्य वा जष स्य व्या धा र्गु हं गृत्वाः ॥
व्या धा प्री मय् कंद त्वा र्गा पयामिः अयत्वं कि मय् गं ॥ काला हवति न जागृ ॥ न यत्वं न दृक् का र्प साधनं स्व

क. वि

११

यंकल्याधक जागिकार्यः॥ अथमन्त्रि एष विषान आदिगं अर्कवयं वचनग्रन्थः। मया यत्र धर्मादिति मन्त्रः
अमिक्रमावायुः। यत्तु उपायनवरध्वनिकर्तृयुक्तं॥ एष विषानमन्त्रिः आदिसमयं गुणनप्रहावनं न हति॥
गस्याधुनापगुं धृत्वाः यूयं कजगतिः॥ सातनदिनमन्त्रिप्रकाशहवता ॐ हा सेन्य लोकन गुणनमाचरस्मः
॥ मकिं वक्तुं जायं जाजाः प्रकाशः। पुनः मित्रसेन्यमाल्यहत्वा च॥ आदिमाग्यपतिः विपतिः दुःखविषयिः
त्वं। इति स्मिन्मित्रं सेन्यसन्धि आयति॥ आयाति सुखं संसदि सुखं कजातिः। नम्रगतिहिता चिद्वैद्यं चानर
कुवदगि॥ यत्राचिन्नाग्रहयजातं स्वयं जायते ककजगतिः। नवमवमन्त्रिविनाहवतिः वक्तुं॥ अथमस्त्वयापू
धः स्वतावप्रापः॥ त्वमीवमन्त्रिप्रापयामि एष विषानः॥ गस्यार्थः क्रमावायुः पगुं प्रहावनं अह्नाहयति मा
चिनुं। गंप्राधवध्वगतिः यूयं आयुषवर्द्धगतिः॥ ॐ ग्राहार्थत्वाः एष विषानमन्त्रिप्रकाशः। देवागन्धर्वागन्धर्वाः

११

प्रममः॥ कविप्रकृमात्रदृष्टं स्वविचारयामिहं। यदा कविप्रकृमात्रनिर्णयामि समयतिः यच्च कविः सैन्यदक्षिणः
॥ॐ॥ प्रकृमात्रे न्यमंचति ददं जाजागथा। ननु एतद्विधानं अस्माकं न सनमं चिन्तागगं॥ मन्त्रि उवाच॥ हा सैन्यलोकाः
गच्छति जाजागथाः कविप्रकृमात्रं सहस्रग्रामकात्रयामास॥ सैन्यावाच॥ ॥ साहवमन्त्रिः अस्माकं सामिल्यं
विजयतां॥ ॐ गिसमधनं कृत्वाः गीम्राष्टः धृत्वाः॥ कविप्रकृमात्रं स्यात्थं विचारयतां गगं। संग्रामाकं तु हाहाः
कालेन च वात्रयं॥ ॥ अथ माता सुधमानां विहाय गे सहसा याति। पृष्ठं अस्माकं माता न संमाचात्र दद्यात्॥
वत्सत्रहि आयति स्मः॥ ॐ॥ प्रकृमात्रं कविप्रकृमात्रं सहसा याति प्रार्थयामि हं॥ हा अस्मद्विहं गी गग अग
ता वदतिः। माता वाच॥ हा पृष्ठं अस्मि पृष्ठं न त्वं जीवहत्र किं सैन्यागताः। ननु नृणां गगं पञ्चानं गच्छत गिद्यं॥
त्रत्तृ गगद्वतः गवपयामि पत्रा पिगुगच्छं॥ ॐ गिनिमन्त्रिनादाय गे मंदिलं गगंदवी॥ यदा कविप्रकृः

क. वि
१२

मात्रजननीवचनंग्रन्थाः न तत्र चूणमनिगिलाधृत्वा सहसा पत्रा यितुं गतां। गुफेन वनं दूषय प्रकृतिद्वयं॥
यदा केवग कया ध्वगृहं गव विषानमक्ति सेन्यादिलोक प्राकः। मक्ति गव विषानोया ध्व केवग काका या श्रवि
त॥ व्याधत्वे गृहा लंकुमात्रा गिष्टः। गणि प्रच्छादयः मस्तत्रा ज्ञस्या ह्य॥ नच्छा यग विरग यत्रा ज्ञदं द प्राकः
ये। पुनः स्वमिप्रान सय हत विष्मति॥ तस्माच्छादिगं कुमात्र गिष्टं दितं। ॐ प्रकं ग्रन्थो व्याधत्वा समासन
प्रार्थयामिः॥ ॥ साहव हव न्य सायन कवित्र कुमात्र न एतं गृह। अर्क प्रविशेति मन्त्री ममाग्र मन वि
यत॥ अग्रगीता सिद्धय तां अर्कं तत्र हवान्। ॐ प्रग्व्य रं नित सेन्य गता विवात्र यामास॥ तत्र न गृहा द
प्रकुमात्र निवृत्ति गपलं॥ सेन्या मक्ति विवात्र यामास॥ ॥ होनाथ ऊं मस्यः नरुता कुमात्रः। ॐ प्रकं ग्रन्थो व्याधत्वा म
नी गं अन्व त्र विषये गता स्मृतिः॥ सेन्य मंचति गमना यय ग्धति॥ तदा सो प्रार्थयामि सेन्य ऊना अमा ग्ध सं सदि॥

१२

होसेन्यापगिकेवगकस्यकोष्ठकमालन। अर्नंगमिनविचात्रयामासः॥ ॐ हूँ कं यं कृ गिमं गिः पूजाहितासेः
न्यपजाकंगगादृष्टः। गगः दूयगगकमात्रामक्तिः दृष्टं धावगि॥ मद्रिउवाच॥ सचिवालाकदूयकमात्रपग्यनि
य्यंधावगिन्नयः कमात्रनिग्यखाएगः गिष्टं यथो। सचिवालाकनमन्त्रीवचनंधृत्वागतायथो॥ नानागस्ता
वृक्षार्थगकमात्रप्रसूनार्थगकृगिस्मः। अग्रार्थकमात्रंदृष्टागहिमाननवनंयविकः॥ गगसेन्यलाकनधा
वगिष्टं २गमत्। गनासो अगिग्रासनचिष्टमनाग॥ मार्गचंपावगीनागवासकदनिमग्नः गुफयामि
॥ गग्नेसममक्तिसेन्यलोकानांनविहृति। गस्मात्सेन्यानांमक्तिंसंसदिप्रार्थयामिः॥ होसाहवमूल
हायिः कमात्रप्रनएगंकप्रगगंमनविहृतिः॥ मग्नावाच॥ होसेन्यलोकमाहिमाहिमहंनिर्ध
यामि। ग्यविषानमक्तिः स्वपजाक्रमवृद्धिनाकमात्रस्य॥ चात्रनप्राप्यगिः॥ गस्माच्चात्रवप

क.वि
१३

पूषस्यः पादचिह्नं कृत्वा च विजानीया पूषः। पदं ऊपकनामा आकाय पृच्छ गिस्मः॥ महर्षि क पूष जानियं त्वं पादचि
ह्नं। कवित्रकृमात्रपत्रायि तुं गं पादचिह्नं विह्नित्वं॥ जाजप्रसादमसुगीददसाम्द्रिका सर्वेषां कथं जानीय पादागम
न॥ अधुना कवित्रकृमात्रपत्रायामि गत॥ पदं ऊको वाच॥ तामन्त्रिमहं किं वक्तुं न गकं वागकं किं कथं॥ ॐ गिरुगा सिवा
जाहानलं यनेमम॥ गुणमदाय निमन्त्रं विचात्रयत्॥ ॐ प्रकाशं गवचं वदस्व यामि कृमातः॥ ॐ प्रकाशं विचात्रं प्रका
शः॥ अथाननकं च पादचिह्नं नागवाजा-सत्रं॥ गगाय कृमात्राया वविन॥ तौ पूषी मान्वा माहिर्गं काकिमर्थं आयति
गंश्रम॥ कवित्रकृमात्रा वाच॥ ताना गन्तुमजीवस्यर्गं का अमिषं देयं नि। जाजवं गिः कवित्रकृमात्रममगजध्याया
गिचत्र॥ ॐ प्रकाशं गवचं विचात्रायामिः। कवित्रकृमात्रा माहिर्गं का वसुनि गत॥ गथाचकृमात्रनागवासुह
र्वमानननिष्ठि। गदनकं साम्द्रिका पदं ऊपकन निर्धयति ॐ गसुगः॥ नागवासुह दे प्राफितं पादचिह्नः। सा

१३

मृदिकापदं यकावाच ॥ ताम्रिकविजकुमाचवकुलुमग्नयः ॥ विसृज्यनदृष्टः निग्वयतविषयिनिः ॥ ॐ पूर्यं
पृच्छामि मनिः सेन्यं मंचणा इव विता ॥ ॥ एतं सेन्यजनाप्रजा निगंकुछु विप्रमिच्छमिः नानावायगादयसाहाकालः
गद्यं कंदतिः ॥ गम्य अष्टनप्रसाचकगैः जलकुलुः ॥ पुनः जलमर्थनकुलुगैकविजकुमाचवउर्ध्वगगायः ॥ ॐ पूर्यं हृत्वा
सेन्यजननयथाहागथाक्रियगै ॥ कुमालानमागागजलाद्वै सेन्यामंगिसंसदिप्रार्थयः ॥ नाथकुमाचनोर्ध्वना
यातिः ॥ ॐ पूर्यं कं पृच्छामि मनि अन्तस्मत् ॥ गैकुमाचनिग्वयं ॐ हायमनागस्य अमनिच्छमि ॥ अधूनायत्न
कचगैमम ॐ गिमनान्स्मतिमनिनां जलाध्वदृष्टा इवाच ॥ अथ जलपतिमुजंगणैः अस्माकं जाजा
अलालमकदवाहा ॥ तथाग्रमनिच्छमि कविजकुमाचप्रच्छादितंगीष्यं ॥ कनेव अस्माकं जाजा अलालमकस्य अचित
वति ॥ समुखं छादयति विमुखं छादयति ज्ञानीयः ॥ जलपतिनमोनयजलकुलुनागैकगै ॥ याथातथः मनि कानां पृ

क. वि

१४

त्रयामिकुलः। ययं यत्रिवात्र सर्वं अन्तर्विषयजयो॥ अस्माकं चागाहस्याः नागकृत्तिकचित्तगक्रुः। तस्मात्कुमात्र
गियं प्रच्छादितां॥ ॥ यदा जलपतिचं यकनागनयत्वाः। धीध्रयामिकुमात्रं दृष्ट्वा वदति स्मः॥ हो वन्सकुमात्रः अधू
ना किं वदति देवा च त्रिः। गीजनं ममाग्रमगित्वं किं कुत्र गं जावचन। जाजा कर्तुं लंघनं कगकं अपि तु न गकं॥ त
स्मात्कात्र धागवापालयनहृगं। अस्माकं यत्रिवात्र हृगि स्थानं गृजतिः॥ तस्यार्थं कुमात्र उर्ध्वगच्छावः न मापदसं
का। कवित्रकुमात्रा वाचयामि समासनां॥ हो नाग उः मयं निमित्तं न वाग्यमननवधक्तिः। गगकामि न वाग्यमकं
न कजागि॥ ॥ अस्माकः जाग्री सम उर्ध्वगगकमालं ययो। सेन्यग। असर्ववां जनाय निद्राया तिसम॥ कवित्रकुमात्र
कृष्णानां उर्ध्वगगापया विषगगं दृगं। ततोपि कुमात्र उर्ध्वकात्र स्य गगद्वया विगग॥ अगं गं निद्राया। धनसेन्यः
न वाचयामि। तत्र कुमात्र न हर्गं यत्रा यितु गंगया॥ ॥ अस्माकं सेन्यवाचं यच्छक्तिमकिनां उवाच॥ हो सामुद्रिका पदकुं

१४

यकः गगनकुमाजन एतान् अन्यकृपविषगगविचापयामासः ॥ ॐ ग्राह्याग्रह्याय दऊयानां महति पादविद्रविचापकृगं ॥ गग
 कृधुर्ध्वं आयाति जजका जगहा प्राविगत ॥ ॐ निविजानियममन्त्रि सन्धो प्रार्थयामि हं ॥ हदंतमन्त्रि नृषा कुमाजाय न एव
 ति ॥ यजविषयगगं जजका जस्य गदं गुफे यामि ॥ ॐ तिपदऊकस्य वाचाग्रयगिस्म ॥ सिधुधर्सेन्यजना गगायः
 जकस्य गहं प्रजा विगं ॥ मन्त्रि उवाच ॥ अलजजका जत्यं स्नाने कविजकुमाजति कतिः ॥ आदि गंददति ॥ जाजा कं वाचः
 यामि ॥ ॐ ग्राह्याग्रह्याय जजका जहमना कं यनान् स्मृतिः ॥ अहह गग ॥ गगः कथं मजधक वगं ॥ ॐ निचिनि गं न कविज
 कुमाजायः वेमु रात्रिम ॥ स्वयं कृलाचा जरात्रिवहं गिवरु सर्व ॥ जजकाल स्वयं योपाल द्या गं गं ॥ गदा
 पिजजका जनमन्त्रि मुखप्रार्थयति ॥ साहवमयं वासकुमाजनायामिः ॥ एवान एहा दलं सर्व सोदका विजं यमि ॥
 मन्त्रि उवाच ॥ ॥ सेन्यः गच्छ स्व एहा दयं कुमाज ग्रहयामिः ॥ ॐ ग्राह्याग्रह्या सो गहा दयं प्रविगं दृक् ॥ कुमाजन ए

रामयगं ॥ महा एष नवहि निर्गच्छति ॥

नकु २

क. वि
१५

नं सर्वगुह्यं न ॥ तदा प्रार्थय मन्त्रि संसदि सेन्य जनां न ए गी सा हं व कू मा न च ज काल ग हं मन्त्रि उवाच ॥ हा सा मद्रिका
पद ऊं प क अ गं गं । म ह नी वि वा च या दृ ष्ठं व लं वि र्यं ॥ पद ऊं प का वा च ॥ मन्त्रि सा ह वः व यं प चि कृ य दृ ष्ठः ॥
च ज का य द्या टं छ वि नं कू मा न । गं ग मा ता नां ग व य मीः कू मा न ॥ तदा पद ऊं प क ग ग म नि लं य नि त्वाः वि ह नि पा
द चि द्वा ॥ गं ग मा ता नां या ल्प नि ह्ना नं पद ऊं प क न । मन्त्रि मुख ग त्वा प्रार्थय समासन ॥ अ मा ग्नुः क वि न कू मा न ॥
ग ग मा ता ग व धा गं ॥ ॐ नि पद ऊं प क स्य प्रार्थना ग्र त्वा सो से न्य ज ना या द्या य म व वि न ॥ से न्यः ग ष्ठो ग ग
म थ न कू नं । कू मा न ग्रा ह यं दा य मी मि ध्रं । से न्य ज ना यैः सह सा गं ग म नि लं स्त्रि त्वा व वि न ॥ हा गं ग द वीः
म हा वा जा हा क वि न कू मा न च वि नं । वा जा हा मा न य ति न मा न्य तिः अ ग्र म र्थ न क व रं ॥ ॐ नि वा र्त्त य कृ नि गं ग क
मा ल छ वि नं । य दा कू मा न गु र्ण न कू म्हा ला य म ग गं । कं हा ला न कू मा ना य दा ल्प न ग म य ति ॥ अ र्थ क वि न कू माः

गंदा

१५

जान्स्मृतिः किं मे कथयिष्याकमहविष्मति। अमिसहयुद्धकर्तुः मय्यसमर्थतुग॥ अथ समयविचात्रकथ्यं कृत्वा
हं॥ ॐ नान्स्मृतिवसतिः॥ ॥ अथः साम्दिकापदकविचात्रयामासः। अगंगमग्रमकवित्रकमात्रनरुतं॥ कुरुका
जस्यग्रहगतं ॐ त्रिप्रतिस्त्रं कजाति। सहसागमविधानमक्ति स्यात्प्रार्थयति॥ हामक्ति कमात्र अगंगानरुतं॥
कुरुकाजस्यगंदमंगतं॥ ॐ प्रत्नं गृह्यमक्ति सहसासेन्ययथति॥ यदास्नानस्नाना नमार्गसेन्यस्त्रिं॥ कुरुका
जस्यगदं छादिगातिष्ठ॥ गदाकुरुकालं संमाचो विहृति यत्रोत्तुगं॥ किकृत्तुः गर्वयंजनकवित्रकमात्रमद्वैतः
वगुरुत्वाच॥ पीगाम्बजं छादिगापूष्यमालाहविता। नानावायं कजगं हंसात्ताधर्यं गइजावनाकजगतः।
पृष्ठे २ योदयंतिः निजं जनवने छादयति॥ ॥ तं समसेन्यलाकनकुरुकाजायउवाच॥ कुरुकाल अगंगक
वित्रकमात्रासिः। कुरुस्त्रिगदसि २ छात्रिगं गिद्यं॥ ॐ प्रत्नं गृह्यकुरुकाजावाच॥ हासेन्यापति अस्माकं गृहं॥

क.वि
१६

वि

नयागिकुमात्र. नदृष्टिकुमात्र गवापठधिः. यूयं. गहसर्वसो. ॥ ॐ. पू. कं. श्रुत्वा. सेन्यलोककं. एकालस्य. गहस
र्वसो. पठधि. ॥ कुमात्र. पठधि. सेन्यवसि. आयति. मन्त्रि. प्रार्थयामि. ॥ सा. हं. व. क. म. कालस्य. गहन. र. गो. कुमात्र. ॥ ॐ. पू.
कं. श्रुत्वा. मन्त्रिः. साम्दिका. ए. वा. चयः. ॥ हो. साम्दिक. पदक. अ. ग. किं. क. रू. ता. म. यः. ॥ पद. का. वा. च. ॥ हो. मन्त्रि. य. नो. क.
नं. म. श्रु. ॥ ॐ. पू. क्का. ध्वा. न. क. त्वा. पठधि. ॥ गदा. कुमात्र. नि. ज. जन. व. न. प्रो. फां. द. वं. यु. दा. मन्त्रि. ए. वि. धा. ना. र. गः.
प्रार्थयामासु. ॥ हो. मन्त्रि. क. वि. ज. कुमात्र. नि. जं. जन. प्र. वि. ग. ॥ अधू. ना. ठि. प्रं. ग. वा. वि. ज. य. स्व. ॥ साम्दिका. कं.
श्रुत्वा. सेन्य. जनै. सर्व. सो. म. च. ति. नि. जं. जन. व. न. वे. गी. क. ज. गं. ये. योग. नैः. ॥ हा. हा. काल. न. वि. ण. द. ध. क. न्द. कि. व. ना.
क. ज. प्रा. वि. ण. ॥ यथा. स. म. क. वि. ज. कुमात्र. या. यः. स्व. यं. क. र्म. ए. श्रं. गं. व. ॥ आव. था. सह. छा. या. प. धं. मा. ग. गै. वः. ॥ य
प्र. य. प्र. ग. न. क्को. वि. ग. मा. या. ति. प्र. व. प. वि. श्र. म. व. र. ग. वि. धा. न. अ. हं. काल. ध्वा. यं. गं. ॥ अ. ध्वा. मा. ज. क्कः. वा. य्

१६

[illegible]

क.वि
१७

कविचक्रमात्रनरणां अगस्त्यमलेपतं किमप्युहवतिः ॥ गस्याचलचूणमलिग्रहयामि ॥ विमाचिर्तुः
गवागं कविचक्रमात्र ॥ अथवाजावाच ॥ अविधानमक्तिः साधुसाधुत्वं विजातवः ॥ ॐ ग्याह्यग्रहत्वाः
मक्तिः अलचूणमलि अर्पयामि ॥ यथाचलचूणमनिवाजगृहप्रवृत्तयः गदाः अलसवर्धमहतीः
वर्द्धति ॥ पुनः अयः धननेष्टवर्धः पर्युहवतिः ॥ गं अलालमकुजाह्वमाननमक्तिमखावविग ॥ होमः
किन्नरः सुगुणवचनाकथयति गवाकहि ॥ मक्तिमवाच ॥ महावाजासुगुणव ॥ अर्मिथानचलचूणहंग्र
गिगवादार्ययामि ॥ गदावाजासहर्षमक्तिरगविषायः महाप्रसादं दापयति ॥ मक्तिहर्षमाननस्वर्णयंग
गायकाकः ॥ ॥ गं गिवच ॥ ॥ अथसः कविचक्रमात्रः अगस्त्यमलेपतं किमप्युहवतिः ॥ अगस्त्यगलानामयकुवः

१७

मा

सुनिः॥ अयं यथा कृमाया दृष्टा कचूष्ण हवेन। स्वाद्यमग्र्यः यात्रयामिः॥ हा आनन्दहिः यथा कथं हं। अं
गजाना मजाउसी हवतिः॥ अयं वासिने अगेरुग कचगु कवासि। अं जनवर्धः कचू मख हयं कलमूर्तिः॥ न
वमववाउसना वविग। हा मान् व्यजागपूषा किमर्थ अयतिः॥ ममाग्र्यमसमासन कथं गां। न हं गयं सुदृष्टा
निष्ठ मिमहानर्दी॥ ॐ सुखं सुखाः कवित्रकृमा यथार्थयः। हा यत्र जाजागी जल्लसं ॐ हायातिः॥ वयं इः स्वा
गात्रयसंः वाउवंगीः कवित्रकृमा जाहं॥ यथा वाच॥ हा कवित्रकृमा जन हं गयं मागात्रयिष्य। मम कथं
मकपदं अल्ल मिष्ट। पृष्टि च कया दनिष्ठ मि॥ आकाशं च वात्रय पञ्चिवग। नीलवर्धः कचं घान हं निष्ठ
गो कचू॥ अयं यत्र मसं कवित्रकृमा रनिष्ठ मिष्ट मह्यात्रयामि॥ ॐ सुखं सुखाः निर्यं नयका ह्यमप्रकाक॥ ॥
नगिनिवच॥ ॥ हा आनन्दहिः॥ नदनकचं एषिषानमकिना संधर्माग्र्यमंगत्वा वविग॥ हा महावाही सुध

कवि.
१८

मोममेक गि नोष्टु कृति ॥ ॐ सुखं ग्रन्था सुधर्मो देव्या वाच ॥ राम नि किं व कथं एष यति समासतः । म किं उवा
च ॥ हा सुधर्मो जानी अन्त्या नः नवा प्रमपुत्र कवि न कृमा नन हं वना न अह वंतिः ॥ ॥ ॐ ति र्गम विद्या ना कं ग्रन्था
दवी । म हती ग्रां समा नन चि र्गं प्रहा प्रवः हताः ॥ ह कृपा गं प न कि प्रा धा ग्ना गे कृया गतं । न समपुत्रं अन्त्य गिः
हा हा कालं विलाप यामास ॥ ह देव श्रम हा गं धि क् श्रु ग्रां ग नो कृ गि कृतिः । हा प्रमपुत्र कवि न कृमा नन वयं
गृत्वाः त्वमेक कृ ग ग न वयं ॥ हा हा म म इः व र्ग म क म मा इ यः पुत्र । अग्र ति कृति किं प्र यो जन म म ॥ ॐ ति नो
यति दवी हा न हृ उ र्थे ना दय गिः । म हती र्ग म क न ह कृपा गं ग कृति ॥ ॥ हा आनन्द रिशु ॥ अथ पि सुधर्मो
दवी ह कृपा गं प्रा फः । प्रा धा ग्ना ग न त्य ना न्म म र्थः वि वे खि तां अ क स्मा द का ग या ग्नि स ह सा द्वि उ य गिः
सः । सुधर्मो देव्या य सं स दि अ व वि ॥ ॥ सुधर्मो देवी यं कि म र्थे प्रा धा ग्ना गे कृया । न वं कर्म न कः

१८

ॐ स्वाहा ॥ दैवीसूधर्मा ध्याप्रार्थयामिः । हो ॐ ग्वीवयं पूजकवित्रकृमात्रमृत्पंगगां अर्धः
नाहं प्राधे अर्धहृत्त ॥ ॐ स्फुल्लं श्रील्लाः आकाशयागिप्राहः । हो सूधर्मा दैवीनहं गव्यं ययं पूजसु जिवगिः ॥ कु
गलाहृत्त एका नगक्रतिः । अस्माकं पूजकवित्रकृमात्रः अर्जुनगवनामय अस्मानगिष्टमि ॥ ॐ गिहगा सूधर्मा ॥
दैवीसूधर्मा यं निवदयति ॥ चिरुधिर्यनगच्छं स्वविषय । ययं पूजसु प्रतापे धा जित्वा जाजाहवतिः ॥ अ
ग्रापि अस्माकं सुखगुक्क यामि साप्रगं । गस्या गमनसहसात्त्रक नौगिः ॥ अर्धत्वपूज अर्जुनगव यर्जनयत्नः
न । उर्ध्वं अर्धं यगं गि । इगव नगुमि गं प्रविगेतु ॥ ॐ स्वाहा ॥ दैवीप्राथयामि विक्त्र ॥ हो ॐ ग्वीव गवाह
गि जावहृत्ति ममः । सग्वीवानवासम्पकमसुवदः ॥ योगी उवाच ॥ एतं सूधर्मानमायदको गलं कवित्रकृमा
त्रः ॥ दयौवाच ॥ ॥ हो योगिः प्रहो वयं गवा किं कर्तव्यं मानसि पूजां कर्तुं गिः । ॐ स्फुल्लो पूजां कृत्वाः ॐ ॥

क.वि

१८

श्ववीवाचग्रन्थः स्वमाश्रयं निवर्तयः ॥ ॥ तदा याग्निश्रुतधनं विजयति ॥ ॥ ततुगिवच ॥ ॥
हो आनन्द हि दुः पुनः अशगायः अङ्गमङ्गनः । कवित्रकमात्रायावाच ॥ हो कवित्रकमात्राग्रहं न प्र
कातः । ययं मस्तवी आह विव्यति ॥ अस्माकं वाङ्मयः ॥ ॐ ह्रस्वः ॥ हो कवित्रकमात्रायावाच ॥ हो
यकुत्राजोगथासुः मस्तगीकत्रुधमहवति ॥ अयगवानामयजानां क्रमात्रस्य वार्त्तनिवयः ॥ सहसा च अः
कवहन्ति क्रमात्राङ्गप्रफयामि कुधं ॥ ॥ तदा सोऽर्गवन् ॐ गस्तु मितातिष्ठतिः । वनं कथं नानाव
नजकुविद्यति हयंकल ॥ किं किं व्याघ्रः अजः मृगः सिंहः साइलः जम्बुकः खानः महिषः कागधियत्रियः
हं हवति ॥ तदुक्तं च श्रुतिध्यासिलाकृद्विद्यमिमा र्गन् ॥ सर्वसौयथकधमयः पादोनमिष्ठमिः
स्नानं ॥ पुनः मातंगस्य मस्तवीज हो अग्नि सिंह साइलस्य वास । मानूषस्य नामानविद्यति विः

१८

ययः॥ नगेववन्नकवित्रकूमात्रगमनायचामहासखनं नृत्तसुतव्यजयामि॥ अग्रकवित्रकूमात्रेनमार्गनप्रापयं
ॐ हं यथोद्वहनप्राप्तः अग्रपिंगगतव्याध्याहृदयामिः॥ व्याध्याकथंरुगसिचतुअग्निनिदापहृदयामि॥ अधर्मि
व्याध्याजातगस्यायकवित्रकूमात्रेनमार्गनप्रापयं॥ हामहापूत्र्याअग्रमार्गः कृत्स्निगाहंगच्छमिः॥ व्याध्या
वाच॥ एतपूत्र्याकृत्स्निगमनकथयति॥ कवित्रकूमात्रवाच॥ पूत्र्याहं स्वाद्यमंयंति॥ ॐ नितकूमात्राकंघीसाया
धनांविमार्गेयधमिः॥ एतकूमात्रअग्रंरगनयथीकिहयंनसिः॥ ॐ नृत्तकंघीकवित्रकूमात्रसहसागतं॥ निर्गकनः
मार्गगमनायः॥ अग्रमार्गेदृष्ट्वाभेकापूत्र्याअद्यावदहसर्ववर्षस्यागयधमि॥ विगद्यनवायतिहाहादाहपीः
दा॥ नगेवदःस्वीपूत्र्याःहृदयामिकूमात्रेनपेठपति॥ नस्यायत्रमहनीकपूत्र्याहृत्वाःदृष्ट्वाविग॥ अहाअचार्यः
पूत्र्यायप्रमंराकिंरुगं॥ सर्वोद्ग्याटिगयति॥ अकवाहिग॥ इगंधप्रतिदात्रुःमच्छिकाव्याफंथलसुंलायकंययामि॥

क.वि

२०

स्वयं दत्तान स ह नारुमां पततिकं दगिस्म ॥ त्वं अत्र किमर्थं आयाति ॥ अयं द्यावृक्षः आयाति दक्षिणदितां ताडः ॥
स्वीजनः वयं त्वं दृष्ट्वा च आमरु लो हवति ॥ कस्मादायाति पीदिता ॥ अत्र त्वं कथं प्रापः ॥ अवक वित्रक मात्रा यच्छु
तिः ॥ ॥ ॐ ॥ फलैः इः स्विपूत्रुषं ग्रेत्वा वृविता ॥ होमहायूत्रुषः गवा किमग्रायाति ॥ कवित्रक मात्रा वाचा ॥ होइः
स्वीपूत्रुषूयो अधूना किं कर्तव्यः ॥ देवविला धेगीकः ॥ गविमानस्य च कपत ॥ इमं वनवासवयं प्रापः ॥ कुरु
गतः स्थित न जाति ॥ न सम अधमी व्याधना मार्गदग्धगि ॥ अत्र आयाति ॥ इः स्वीपूत्रुषः मर्क कुरु गगतिष्ठतिः
कः समत्रकतिः ॥ त्वं हयं कथं निर्हयति ॥ स्वयं इः रवन सहन मूर्च्छि गंयकाकः ॥ ॥ अथ इः स्वीपूत्रुषः एकः
वित्रक मात्रा वाचा वृविता ॥ होमहायूत्रुषना गिइ ॥ सदा सनाम व्याध अधात्र मूर्च्छिः ॥ ॐ ॥ सह अधमिनी कुमा
नहं ॥ त्वं धुषिपूत्रुषस्य जन्म जाजवः महाहयकत्र व्याध गतिष्ठति ॥ गस्य सहः गीख मुखस्वाभकास्मि ॥

२०

स्नानकथं ह^तः अग्निं हयंकजगखवत् मखदकु कलासवर्हलाकालनग ॥ सुलकगवलधविचछुदककांः
 कालगद्य ॥ अयथं ननवदुगत्वा लोकनस्य नि ॥ गस्यार्थममप्राफः महाइः खरग कएवनिः । अश्वयं सजिवगिक्किप्र
 याजनं हवत् ॥ देवनममदृष्टिः नवं जीवस्य आभनरुगं ॥ मूद्रप्रविशति जिवं किं पापं सूर्यो सस्य हस्यप्राफं । होः
 महापूज्यः सदा सयाध्यास्नानेन ॥ ममां गजक मानसखाशोपी अर्गेककृकग । पूज्यमध्यास समजातपत्नातासम ॥
 नृकृएवगिसंखमखस्नानस्यः । मसाधगीकृत्वा यागिवनान्नसंवदृष्टाः ॥ अग्रायागिस्नानमदहदृष्टागम
 निगं पिव^{ति} दिनेदिने ॥ ॐ गुरुकं गुरुः कविनक्रमात्रावाच । होइः स्वीपूज्य अश्वकिंवकुं गं मुनविशर्गं
 पूज्यमनिद्रुगगतां । ॐ सामकिं कर्तव्यं सखालाकं नरुगं ॥ साहादेव अश्वयं प्राधनं धनिदृष्टं स्वात्माः
 यः कनूधरागागच्छमागं हयं मनसिवाधयामिः ॥ ह ॐ ध्वजः किं कर्तव्यं महं पृच्छतिः विप्रनि । अयकार्थवधनेः

कवि
२९

मि. दिनदिनरुद्रा. र्थमिष्टमिष्टपूषा. मरुत्वाचलादनिगद्येष्टं सार्थवाहनासहं. ॥ ग. रथेवमद्यं ग. समानरुद्रविष्णु
मि. ॥ ॐ मि. रुद्रा. समर्थसिद्धिर्जयामिसावविष्णु. ॥ साहसकर्मः देवा. अ. किं रुद्रविष्णुः. ॥ वा. जी. कु. मा. वा. रु. पिया. ध. कु.
संजन्मादू. वः. ॥ अ. य. म. मा. ल. य. ग. ग. म. हा. वा. जी. नां. अ. य. वा. र्ध. न. रु. व. मि. व. यं. त्री. पू. रा. व. न. ॥ ग. स्मा. ग. मा. गा. नां. व. यं. रु. दः.
द. य. मि. ॥ ग. स्मे. स. म. म. मि. से. न. य. म. च. मि. व. यं. भा. व. न. मि. रु. द. पा. या. मि. ॥ अ. यं. रु. या. र्थः. च. य. क. ना. ग. म. ध. म. ग. व. धं.
ग. गा. ना. ग. वा. जी. ग. रा. स. मा. ने. न. व. यं. रु. कं. ॥ ग. द. न. रु. वं. व. उ. के. स. ग. व. ध. ग. गा. वा. ज. रु. यं. न. म. यं. रु. कं. ॥ प. नः. कु. म. रु.
का. ल. स. ग. व. धं. ग. गा. ग. या. वा. ज. रु. यं. न. सी. उ. ग. व. ने. रु. दि. गं. म. मा. ॥ ग. दा. ग. म. वि. वा. च. म. मि. नां. म. म. मा. च. ने. रु. या. स. रु. सा. या.
मि. ॥ य. दा. अ. ग. म. रु. म. न. प. गं. मि. ॥ ग. ग. मि. रु. मि. वा. उ. स. न. रु. द. य. मि. म. रु. ॥ अ. ध. ना. रु. व. न. उ. रु. ना. ना. वि. य. मि. व. ना. या.
मि. ॥ रु. दे. व. ॐ. हा. किं. रु. व. गं. रु. व. जा. क. रु. या. या. मि. ॥ हा. हा. क. र्म. म. या. धि. स्ता. च. ज. न्मः. ॐ. रु. कं. व. स. मि. स. म. य. च. व. रु. रु.

२९

मिसदासुवाधायानिगद्यं॥ व्याधकथं गच्छेत्सुसदद्यु रजः॥ धनवाधधत्वावकननः कोटमूर्तिः ग्रामिगंद
कं॥ पृथिकयं धायानिष्ठायातिः॥ विगद्यनाक्रुद्धित्वाः सुससायाति॥ ॥ कस्मादायतिः वामस्वस्वाननिष्कः
निष्ठायातिः॥ स्वानस्यदककसेवः चाकं कचअग्निधायामिवः॥ मखपादचकचविगाधुम्यांयादचिद्राजाति
मागगः॥ पुनः कथं मृगनामरुः रंजित्वापृष्ट रंजतिः॥ चर्मनां गच्छं रंजित्वा निगपियति॥ गृगमचगिवा
यायाधिरवतिव्याधायवाहरोजयिपका एतः गैरवस्वान॥ विधाय गजखोज वनवाजसिखवगा॥ प्रवंश
याससिहस्यमविशमकचूगकिरवति॥ नगैवस्वानरं काचकांकाचगद्यनः कचुं निष्ठायाति॥ गैगद्यं
लाववनजकुः॥ खड्गिः मरुिषः रध्वनः मृगदिजं कुस्वानंदकचवग्रासेनापचायिगुंगकवा॥ ॥ होशानन्द
हिशः नसमेकविचकमात्रेणः॥ अयंदशव्याधः स्वानमायाकि दृष्टासर्वसोवनजकुमचायिगुदृष्टः॥ कवि

क.वि
२२

चक्रमात्रमहतीशसमाननसहसायवायिगुंगं॥ गदासदासव्याधानां क्रमाचयध्वनिः॥ गीखमूर्खिकृत्तयाव
विह॥ एसात्रधिगच्छ२थैथैथैरुथैरु॥ ॐ ह्रीं क्रीं दयामिः॥ गदागंखमूर्खस्वानसहसावगिकविचक्रमाः
चपृष्ठ२गंगं॥ उवायाजिपठधनिक्रमात्रवायुवगानपवायिगुं॥ अष्टकृत्तगंगः गतगगायानिस्वान॥ ॐ ह्रीं ह्रीं
कविचक्रमात्रकृत्तगिक्रिधिननजगिनः॥ आमलवृजस्यडर्द्धमात्रकृत्तः गवपयंतिप्रकाशः॥ ॥ हाआनन्द
रिहः॥ उवसमसदासव्याधपृष्ठ२मायागि॥ आमत्रवृजार्कगिक्रियाधनांवानप्रहाबंधत्वाः॥ प्रजापेनदृष्ट
क्वाविवात्रयामासः॥ गीखमूर्खस्वाननकाकाकालेनाप्रवृत्तयामास॥ अथवाधनांवानधनूजविर्गना
२धामूर्खपठधनिसमः॥ गीखमूर्खस्वानकाकात्रगैद्यंकदिगुं पठधनिः॥ यदाकविचक्रमात्रनवाधधनवाः
नपठधनिः॥ पुनः गीखमूर्खस्यदन्तगैजंष्टका॥ महतीशसमाननमन्स्मयंतिः कविचक्रमात्रां अहोआरा

ये हवमिमम॥ वाजी वाजज त्वात्ताहः चक्रवर्तिहृत्॥ पुनः वाजी वाजकवच हवमि॥ नया सह युद्धकृ गणैः
वीलाममः॥ अथ किंवदंति न गेव व्याधयिदिगममः॥ किंचित्स्वानहास्यगानिष्ठमिमम॥ ॐ न्यात्रस्मृतिः
आमचवृत्ता गायकान् ४॥ हाय देवा अथमहस्मृगान् विद्युतिः॥ हाहा मयी च त्रचू उक्कृ हविनिनजागं।
सं च त्रचू उ विद्युति आकाशगच्छति ममगच्छ॥ किं कर्तव्यं मयं अथ विधागाइः खदही। नम इष्ट व्याधः स्वा
नायनिमिरु किं नमम॥ वयासुं गच्छवद्व हवसायातिः॥ अथ अकालस्य कालात्वं न स्यात्सहतावं हवन्मिद्वन॥
ॐ हापि देवा इन्स्मृतिगु एकल्लाध हवमि। हाहा देवः ऊग्रिमध्वो दामहि त्वाजन्म्यायाति वयं॥ अध्वनाचः
धुलव्याधजागन्म्यानस्य कथं च ऊग्रिममगच्छति। अथ पूर्वजन्मस्य प्राकर्मोय नमस्तु न॥ यथा कर्मनिष्ठि
तं गच्छ कर्मसदास्मिता हवमिः॥ अन्यापि अस्मीनः ऊग्रमऊग्रमय कृष्याति॥ हाहाय ऊग्रमधिक्ता नः संसात्र

क. वि

२३

सो किं चित् जन्मा ह विष्णुतिः ॥ गुरुणा समुचयापि किं प्रयाजनां यं ईर्जना यवाधयगिनगकं याया जालम एताहं ॥
हृदेवः ३ः रवीममप्राधसंमय एव तिः ॥ ॐ ग्वेची प्राधहं गिरयं न ह धतिः ॥ यं मान अमान कृच्छ्र धा किंचिन ॥ गस्था
हस्तप्राफ मया त्यजं कृच्छ्र धा कृपा एतापि च कु गि ॥ ॐ ग्लुक्ता उर्ध्वयं ध गि ग्री कृच्छ्र धा मयं नामा म्ना धः ॐ ग्वेचनाः
मम नृस्म तिः वृक्षा र्ध्वका नः ॥ ॥ अथ कवि च कृमा च धः कृगा जलियगा ॥ आर्या वला किं ग्वेचा यः नामा म्ना धनः
न प्रार्थय तिः ॥ ॥ ॐ ग्वेचा जित् एव न नाथ ग्री कृच्छ्र धा मयः ॥ गवाच रक्षा सरुप्रधमः च कु गि मया धसं सयं ॥ अथ ममाः
स्मानः च कृची न ह गं वयली या ति ॥ निस्का च ध प्राधः रुच गि गत्य च कृगं प्र ह ॥ गस्था र्थं कु मस्व च कु य तिः
गं च रक्षा मम ॥ ॐ ग्लुक्ता कृमा च न म्ना म्ना रुतं धा कय गी गि गि मिल न गं प्रका न ॥ ॥ हो आनन्द हि कः हदन
नं चं कृच्छ्र धा मय च्छा जि गं मा थ लना म विद्या ध चं दिव्य द धिं यं ग्वे तिः ॥ कवि च कृमा च य अ काल म्ना

२३

एतदंशदृष्टः। महतीकचूषाः आकाशद्वयवर्गनः प्राकाशगिरिचतुहासख अंधृत्वाः गस्यातं ऊवखगागजसमं॥ चकच
पननिमेषमाग्रेनप्राफयामिः। कविचक्रमात्रात्ययकचूषाः व्याधम्वाना पञ्चकारुंधर्गः॥ विनायकाधनाकविचक्रमात्रमा
यगिनि॥ ॐ ग्लुत्काः सदासव्याधयग्वच्छिंदयामिऊहं॥ पूनः संखमुखस्वानायगिलेच्छंदयगि॥ चतुहासख अनप्रहाय
नः दयारुचगिऊधनः॥ श्रीकचूषामयापदलोचन अहंकालसवखधजागं॥ कचूषामयस्याहोपयामिः व्याधस्वानगया
गिलेच्छंदयामि॥ ॥ कविचक्रमात्रात्राहवतिः विशाधचक्राहसर्ववनजकुसुप्राधनऊगीति॥ गदाभाठल
विशाधचक्रावविगावृत्तीर्ध्वसगिकविचक्रमात्रायाहयः॥ शिकविचक्रमात्रः माहोअग्रायानित्वं महंजऊगं॥ ॐ ग्लु
ह्यग्लुत्वाः कविचक्रमात्रः अक्षायगि॥ मृग्लुगं कयाथलथलायमानहत्वागिऊगिः॥ माथलविशाधवावाच॥ ३
होवाऊवल्लहः नहंगयंमऊं हयं हचगिस्मः॥ कविचक्रमात्रावाच॥ हो ॐ ग्लुत्वा महतीदया हगमभापय॥ गवाच

क. वि
२४

चरध अश्वंगयधमः मसुं सदा पित्रुजिः। मरुतीरः खक कृत्तकं वनवासपाफः॥ सर्वगं कुर्यं नम्य निस्वमाथ
यंगमनदहियहा॥ ॐ वित्री कचूधमयः अयममोपयमहाप्रसादहृत्। म. पू. मुखेयाफो हृत्तयं हंत्वा गवात्रुयामि॥
नवं कचूधमयमहं नमस्कात्रः। ॐ पू. स्तंयं त्वामाथत्रविशधत्री कचूधहृत्तवाविग॥ हावाजत्रुधयूरुत्तं दृष्टुः वयं
कचूधहृत्तवा। तस्यार्थः ममाग्रमययोपात्रयामिसमासुन। ॐ पू. काशकागोवानी हृत्तस्वमाथयंगं कृतां॥ नदाकवित्र
कृमात्रायदिव्यामृत्तगताजनदत्ताः। महात्रससुखं यत्रस्यत्रवादयाप्रकारः॥ ॥ अथविशधत्रीवाच॥ ॥ हावाजपूतः
गृध्रः ममहाविगं॥ कथं हृत्तग्रीनेलाकनाथः अनाथानाथः। श्रीलाकनाथः कचिहृत्तमागगतगृगगाहृत्तनागीयनिः॥
यथाश्रवियहृत्तगृः गृध्रगगानम्यनिवियहृत्त। सर्वसत्त्वास्वाप्राधपयंकचूधहृत्तगिः॥ गं उद्धत्रुत्तार्थः मसुं कृत्तगिहृत्त
यंकं यययथगिः। सुमस्तु कृत्तपात्रयहात्रांदाययामि॥ ॐ गिरुगासंसात्रस्यमायागृहृत्तनसर्वददगिः। पुनः हिं

साकार्यमयानदायनिः॥ हो कवित्रकुमात्रः मरुकात्रुल्लिखः एवति। पुनाहं प्रायचिह्नः मातृगर्भं मम॥ ॐ नमः मम जागद्व
यस्मवसंस्तुताः। पापिष्ठक्याध्वेनः गोभाचनायस्तुताः॥ ॥ हो कवित्रकुमात्राहं माथत्रनामविश्वधत्रहविष्य
नि॥ गदात्यं इः स्वसर्वगकथयनिमम॥ ॐ नमः स्तुताः कवित्रकुमात्रेण प्रार्थयामि। मरुतीकामतेन कत्रुधरावेनः॥ स्व
इः स्वस्यविष्ट्रैः सर्वगप्रार्थयामि॥ ॐ नमः प्रार्थनानिवधः श्रीविश्वधत्रावाच॥ ॥ हो कवित्रकुमात्राहं प्रायदत्तं म
हं जगुर्गो॥ ॐ नमः स्तुता माथत्रविश्वधत्रैः मायाविश्वामाहविश्वसर्वगिजयनि॥ कवित्रकुमात्रायः चतुर्थदिनविसर्जन
कर्म। यथा सर्वगविश्वामात्रांगगुत्वा कवित्रकुमात्रः॥ विश्वधत्रावाच॥ हो कवित्रकुमात्रगच्छस्वंपूज्यप्रविशगुं। थानथाना
नमाहविश्वरावेष्ट्रयथोस्वयंपूज्यप्रविशगुः। माहविश्वसर्वगदृष्टः। वाजकलंप्राविशगुः। सिंहासनप्रतिष्ठयः॥ गदात्राह
धकग्राह्यः चक्रवर्त्तिर्त्वं हविष्यनिः॥ पुनः मया सिंहासनाय मया माहिसिंहाय। हो वाजपुंगवः अहिंसाधर्मः सिंहाधर्मनिनत्रकं जगि॥

कवि.
२५

अहिंसाधर्मस्वर्गजाति॥ वाजपयशीकचूडामयस्यः नमः ॐ ग्लान्स्मृतिः सदासंगिष्कृति॥ ॥ संसाधोत्यत्र कचूड
हृगासिकचूडामयसिद्धा॥ पूजयिगिसर्वगुहाह्लाः नमस्कृत्योति॥ ॐ तिमनुस्वाध्यायः प्रथम्यगविद्वजनः॥ धृष्टी
रुलसंप्रदाधनवगंकुगोस्यरुलेनिजीगीहवति॥ अश्वत्थकिजनहवतिकचूडामयनामाचार्यः गं पृथ्वसर्व
जकुयगिसंप्रगं॥ गयथा॥ होकुमात्रः यथासिंहसार्थवाहजलोकाकचूडानिष्कगगः॥ गदामाहृषीयकिधीरुसोप्रायः॥
गंकचूडामयान्स्मृतिः नस्यपृथ्वजिकचूहृगाः॥ सार्थवाहायउपदगंदत्याः वाचाहृष्यनिर्मयः॥ काससमृद्धताचयनिः
शीकचूडामयनासार्थवाहः स्वपूजवाजहिषकंप्राफयामि॥ ॐ गिरुगाकविचकुमात्रः कचूडामयनिनामाचार्यः॥ गस्य
पृथ्वलंजाजहिषकमादायः॥ स्वपूजंगच्छंहरदिनसूत्रग्नः॥ ॐ ग्लोकावचनंदत्याः निमेषमाणनकविचकुमात्रय
जप्राविशतु॥ ॥ होअनन्दहिहः गदशीविशाधवस्थापदगमादायः॥ सहर्षेधः विशाधवायनमस्काजकृत्वाः॥ मा

२५

सकलसत्त्वयः माह न निरुपेन मागाः ॥ गुरुकविप्रकृमायना ॥ नृसूतिः ॥ विशाध्यामासिधं दगः सर्वत्रिजित्वा वाजं पदं
प्राकवान् ॥ ॐ नमो नमो सिद्धिः मिः पितास्यः कपिलनगप्रविभातः ॥ ॥ अथ आनन्दहिकुः कपिलपूजनगप्रकथं
रुगा मरुगी मनाह्ययगस्त्रनगगा ॥ कन्या प्रपनिर्मायः सुखप्रोद्गी गंगयना ॥ सकललाकमाहन नृगायः चक्रया
मिः ॥ हा आनन्दहिकुः गदाकपिलनगलास्यमिः ॥ श्रीमन्मालमनुवाजी त्वं समचा ज्ञानीयः ॥ चिरुलालहे गन संसाल
लोकसारवाग्नेत्वाः ॥ आकायं गविधानमन्त्रिः ॥ श्रीमन्मन्त्रिः मध्वर्गगच्छः यथानाम्पमधुलं गान् नृस्यपम्वमि
यथो ॥ ॐ नृस्यमि मन्त्री प्रार्थयमिः ॥ मरुवाजी विजयस्य अस्माकं नृस्यपम्वमि ॥ गथापि सचीवादि जाजा गच्छ मिनाम्पम
धुलं ॥ गगः माह नृपि स्य नृस्यपम्वमिः ॥ अम्वर्च्य आ गपि वस्य च ही घयायका नः ॥ धय ॥ नृस्यपम्वमि ॥ नृगाय नृस्यपम्वमि
हवमि ॥ अस्माकं यत नृस्यपम्वमि ॥ अहमि जस्य अम्वर्च्यः ॥ मन्त्रिः सिद्धिः यगकीर्तिः ॥ नृपगंजः स्वरा

क. वि
२६

यमानाहवतिः। यनृत्पकीं अवलम्ब्य हंसवर्गस्य अस्मिन्नागः ॥ हव्यगिः ॥ ननु नाग्यनिष्ठयान्तरंः धयं विधातानां ग
ष्टिकजीति ॥ अयं स न्यजी किन्नजी कन्याहवगीति ॥ कस्मात्प्रमजसमरुतिष्ववजम्यगं ॥ मरुगीकृष्टः सिग्धनी
लमृडकं चित्तकगं ॥ समवर्धः ॥ नृधन्व इह कगः ॥ कृष्टुनासिक उत्पययव नृवानादयवता संकालरुजतिः ॥
कयालंदादिमवर्धः ॥ मरुचि इवाकृष्टुयवगं ॥ दनृदातिमवीजवत्तहवगं ॥ चिवृककां मजचिक्तः वज्रधपागव
ल्लर्धुषधात्रि ॥ कठनमृष्टालस्य यमदवर्धः ॥ सवर्धकलसवर्धमीयहवतिः ॥ दिव्यवसुहृषिगं नानालं
कालविरुषिगं ॥ विश्ववर्धुयकागयः ॥ कृपयमस्य यवयादहवियगिः ॥ त्रगं सर्वमाहकर्मगीतगायगास
र्वसंसाजलोकमाहृष्टः नृगोत्पाटः ॥ नानोत्सवन उहृष्टकगं चाजयति दृष्टः ॥ अंगन्यासनः दहं चाजधः रुष्टः
पादाङ्गयधनांचयति ॥ सर्वलोक उत्साहन सुरुषधनृत्पयामासः ॥ ॥ आनन्दरिक्तः यः नृत्पः दृष्टमागुं ध

२६

दवा उत्सुका रग विषाध मन्त्रि ना रुपा व वि न ॥ हा मन्त्रि म द्रव ना ग ॥ ६ ॥ म न्त्रा वा च ॥ म हा ना जी आ हां कू नू ॥ वा
जा वा च ॥ हा रग विषाध न मन्त्रिः य मा रु मा या सै य र्हा नां च की ॥ वि चि ग्रे ध न म्प तिः स न्द जीः म न का स मा न म्मी जा नि निः
व्य यं अ स जा ह वि ष्य तिः ॥ यं स मा न अ न्ना न म्मी म र्ध पि ॥ प न म स न्द जी च न न म रु ती वि ष ग ॥ हा हा न वं स मा न गी
ग न्द प्त्र स जा नी य म्मीः ॥ सर्व ग मि लि ता य व यं चि रु रु र्ध त व ति ॥ ॐ तं दि य स न्द जी स रुः ना ना स व न स र्व हा ग क र्क
य गी र्प त्का ॥ हा हा ग स्था स्त जी वी ना स्य जी ता ली नो य जी स वं स जी स मा न ॥ सर्व ग सं य र्ध त व तुः ॥ हा रग विषाध न मन्त्रिः
अ ध्ना म र्ध चि रु रु र्ध मा न क ग को षि न ग कं ॥ अ य मा रु जी ना च की नां मा रु क गं ॥ य थै व म्प र्वा क ति य म्प व गाला न
गो म य्त्र व ग्त्र स न्द जी नू यः त व ति ॥ ग य म्प ति न ग्त्र न नि व्रा च य तिः ॥ ॐ त्का व कं द क्वा प्र का नः ॥ ग दा अ लालः
म न्त्रा जा य म ना च ति का म मि क्ति ॥ का म नू र्ध वः जा ग व र्ध य षा अ लाल म न्त्र द वा म्प ॥ उ गा य चि रु न दा रु र्

क.वि
२७

नाच विप्रं पृथग्विप्रयो। तथा च दिना वसानं प्रमियात्मः काशौ गमिष्यामि॥ ततः सूर्यास्तं वत्सायां जाग्रो वा ऊष्वूः
 प्रायसं तापयामास। तौ वा ऊष्वू धामास्तू पीसु न्यवीस कागंगत्वा॥ धनसंपत्तिदत्ताः सत्क विष्णुमिः अथाग्रह
 यामिप्रयो॥ ॐ ह्रीं स्वाहा वसंति वा ऊष्वू धामास्तू पीसु न्यवीस कागंगत्वा विप्रः॥ ॥ हो सु न्यवीन रुकी अथास्मा
 कं स्वामि वा जावाचे। यूयं अन्तः प्रविश्य स्वसहस्रं विलम्बन कर्तव्यं॥ माह मय नरुका वाच॥ ॥ वा ऊष्वू धः गच्छ गः
 कृमयं अथ कृपय नीयति। ॐ ह्रीं स्वाहा वा ऊष्वू धामास्तू पीसु न्यवीस कागंगत्वा विप्रः॥ ॥ अथासौ वा ऊष्वू धः स्या न नंद
 काः काममाह नाय पृथग्विप्रं प्रकाशः॥ गदा कृत्वा मिनी मरुती माह वृषी निष्कास्य। वा जा माह मग्नयामि प्रकाश
 यामास॥ हो आनन्द हि कः साया न वाग्री समः। मदन गुल्यं अलाल मरु वाजनः॥ स्वे ऊं न गर्हा गलं नीत्वा माह
 वृषी मूर्खं दृष्ट्वाः चिरं माहं कृपयामि॥ गत्या सह ॐ न्द्रियः मरुती मन मिच्छु गिति किति॥ वा ऊष्वू धः सिमाय कृ

20

अत्रः वामपत्रं समानं हलं दद ॥ धर्मं अर्थं कामं गूणं पापकायं क्षत्रिं वर्गं हलं दाय ॥ पंच उ अं द न गं वा सिः
संपूर्णं वाग न गुगं ॥ अ म प ठ म लु त्क उ र काम वा र ग न अ न्ध ए व गि द वः ॥ महा व च अ ग म र्ग र्ज न प रं ति कः
थं च उ गि ॥ पुनः मूर्खं च ठ क स्व यं दा स न वा धा मि महा च स व सि ॥ कूट का मि नी स न्द बी नी य नी वा जा ॥ ग स्माः
सुखं पश्य वः अधीर्यं चिह्नं नः ॥ काम न स ह न सु ह सा दा लि ङ्ग क र्गं कृ या मा ह यू पी का न्ता काम की दान्
स्म गी स म वा ह्नी ॥ ग्गं स न्द बी य पं स च म ध वि गं वा च या मि स मा सु गः ॥ हा वा जा हं वि ह्नी गि न र्ग की न गु गं ॥
श्री जा गी न र्ग अ म्म वा जा गं न र्ग ॥ व यं स ग्ग च थ वा ज पृ ग्गः स ध स्मा द व्या य क्ता ह्नी ॥ च त्त्र द म धि गि व सिः
ध गं म म ज न्म या गिः ॥ क वि च क्ता च ना म वी वा ह्नी वि य गिः ॥ त्व जा नी य म धं द हा गं दा त्वं या पि ष्टः वा जा ॥ क स्मा
गू ज क्ता ग्ग त्व ए व गिः श म्म ग्ग क न क्ता ए व गि नि षि गं ॥ अ ग्ग यं ला हा र्ग वा क्ता ग्ग क्ता य क्ता न्ता ॥ ग्ग क्ता न क्ता

क.वि
२८

हानिस्तु न सख्यं सुखं गुकं ॥ ॐ नमो इत्युस्मिन् ॥ कर्मणि निर्वृत्तित्वं । नृवंभवस्य यथा तत्पदं ऊनमधिकं । आत्मा त्वा
आवशासखं जायते गकर्मिच्छति ॥ तस्यार्थः वयं दृष्टा त्वं च ध्रुवपापिस्तुः निर्माया । विना लो वयं इः खसामृदय
गिग ॥ अधूना हं किमाहसूः मम कर्मक्षः देवयाग हगः । इ४ खसमृदात्ता जं आया निः समासेनायं मम ॥ अग्रत्वं
मम हं लोपाय ४ ॐ स्फुल्लं नुस्मिन् ॥ ॥ ॐ ॥ अधूना हं नृवंसमयुद्धायूद्ध-गमामुप्रहाच निमिर्गुप्रका ॥
नकर्म ॥ तस्यादु फलमाचन कर्म ॐ ति मनसि वरुगिगि । पुनः माहूयं । एता गं माहू जाले छकाययामि ॥ तस्या
माचनानुस्मिन् ॥ कवित्रकमात्रेणः । यः माथत्र विद्याधनेनः वचनायायागि ॥ हानां इत्युस्मिन् ॥ कवित्रकमात्रेण
च ॥ समुपासितव्यमस्तु माहिसिगव्यं ॐ नमो इत्युस्मिन् विद्यात्रयमासः ॥ अथा कृमीनदगम्यां चरुविष्यतिः ॥ ॐ
स्तु कवित्रकमात्रेणः अग्रास्तियायाधपितु न प्रहाच कर्म मि अतावविगु ॥ अथ वा छालवाजात्वमहं काक हं

२८

दवः अथ सखात्मी च वणिः अथाहं वलवहनि ॐ कृष्ण कवित्रकमात्रः ॥ अथ पूर्वसिंहा च गंगा असीतम
कुजाजाया ननप्रहात्रयावधनि ॥ ॥ अथ प्रागकात्र समयसो सहसंगच्छतिः कवित्रकमात्रसिंहासनमात्रः
प्रकाशः ॥ अथान्नयकवित्रकमात्रः चक्रवर्त्तिस्वपादं प्राप्नुयात् ॥ हा अन्नन्दरिक्तः अथ समय एव विधानमन्त्रिः
यासमानेन सहसा सति श्री कवित्रकमात्राग्रप्राप्तः ॥ कृताञ्जयिपूताः सम्यक्प्रार्थयामिः ॥ हृदयदहमहायाञ्च
कवर्त्ति कुमस्वप्रहा ॥ अथ किमाह प्रहोम ॐ कृत्तिकर्त्तृ विष्णुतिः ॥ यथा वाजाहा समं कविति विना वाजाहानर
गं कर्म किंचित्त्वे कर्त्तव्य ॥ गस्मात्कात्रलः अमादं हिमथी कवित्राजा ॥ गथा च अन्नानि श्री कवित्रकमात्रवाजा ॥ प्र
वहान गुहान्स्मृतामनास्मृताः अथ विहू ॥ ॥ अथ नाहं किमाह त्सुः एव विधान अथ वमाताः गथा दयालायात्मकं
प्राधल्यतिः निम्बया ॥ अमीपयात्कृतामा कवातित्रक्यामि ॥ आवयाकारं न च्छुग्नन्मूर्तिरुवणि गतः सुः

कवि

२२

दिनदिन एग विधानमन्त्रिप्रमुखेनः। सचीवालो कप्रजालोकमूर्च्छति॥ अग्रकवित्रकूमात्रजाहं प्रपद्यताः शोकमा
नाखरः खसर्वकथागंसर्वलाकायवाधयामिचिरं माहादयतिः॥ एग विधानमन्त्रित्वमीसर्वगच्छतिः। मागाहं सुधर्माः
दवीगुविवाचयामि॥ सुवर्धः मुखपात्रजायानानागीनवायंगदयाच। सिन्दूलजाग्रंकवतिः स्वपूजप्रविशतिः॥ ॥
ॐ ग्राहीकृत्यामन्त्रिप्रार्थयामि समासुतः। महाजाजगिवाध्वजगिगवाहा॥ ॐ ग्राहाः सचीवालो कप्रजालोकसर्वप्र
मूर्च्छतिः। नानासाहसिन्दुजाग्रंकवतिः॥ सुधर्मादवीसुवर्धसुखपात्रं निष्कतिः। विजयतिनगत्रमरुगी
एगहावनजाग्रंकवतिजाजगहंप्रविशतिः॥ गदाखलिमंगलं वाक्पथिगाअनूपप्रकाशः। अग्रपिकवित्र
कूमात्रजाऊनमागाम्बुऊनम्यनायविगु॥ मागीकगलहगसि॥ मादगीवाच॥ पूगकगलपिमन्दहाग्यः। वाजी
वाच॥ किमाहादाययतिः एगकानर्गुचर्ग। गवाप्रध्वनाहृष्टयतिः सुखमाननविजयति॥ अयं यवस्ययं वाक्

२२

कविगिरिजकुलं विजयविद्यात्रयमासः । अथ कवित्रयकृमात्राजनवाञ्छयदं प्राप्नुया ॥ पूर्वः खान्नुस्मृतिः जागध
वस्य वस्यायामि । आता अलालनाजायत्रकत्रुधनहर्गियि ॥ मन्त्रकदहनकगंसंस्कारं यद्वर्जगत्वाः । महती अगठः
नीयति यतति गकले ॥ ॥ अथ प्रायश्चित्तः द्यूदभानिकर्तव्यं । गुरुमुद्धं कालपीत्याः । प्रवाहिनादि सर्वत्राजपत्रु
वमृधरतिः ॥ सर्वधसिंहासनं स्थापयति वाजातिथे कपदं दंति ॥ ॥ सुदिनसूलनात्कालमागसुधमदि
वीना । प्रथमी कवित्रयकृमात्रासिंहासनमात्रकृतिष्ठति ॥ वाञ्छातिथे कदापयामिः कुलायनगीतिविधिप्र
र्वकं ॥ तदात्राजपत्रुधनानाश्च प्रचामलध्वजः उधेवसरुसिन्धुवजाशकर्तव्यं । सर्वेषां प्रजानां नृत्तगीतवा
द्यं कविगिरि ॥ प्रवाहिनादिसकलालाकासदक्षिणादापयामिः यथार्थविग्राहकवित्रयकृमात्राजानामाश्चर्यं ॥ ॥
चतुर्दिगप्रकाशयामिः कवित्रयकृमात्रमहावाजा । न्यायनीतिज्ञानं विद्याधैतसुखं प्रकाशः ॥ ॥ अथ हाशानन्दः

कवि.
३०

हिङ्गुलाकः कवित्रकमात्राजापर्वकरुयंस्मृतिः। निमिरुं नास्तिरुः खदहिमदहंदृष्टा। महगीकायधः मृग
दहगकत्रयगंतिः॥ गद्यथाः एगदृष्टानिमिया एगसा अगारं यगंति पापधः। अलोमिनुवाजानत्रकंजीकि
नत्रकहोगयामास॥ गद्यथा अलोममनुवाजान्ननः एगं। पापिष्टदयदरुहविष्मति॥ पतः प्रमः कवित्रकमात्र
धः श्रीलाकत्रयः। रुकि हावेनः स्वकालेनापचष्टगंगकुति॥ स अरु कलंगताः सहस्र १००० पर्वगंडमाग
गायापसंशो गनकाकः॥ अथात्र एपादागृष्टघाटयामि आनन्दहिङ्गुः। गस्मादुक्तुः घाटकपापस्य स कल्याकः
नः कल्याकनऊयंति स्वयं कृतकर्मः ऊयंनरगाविना स्वयं कर्तव्यं कर्मः। गगनरुहविष्मतिः हागयामिनिः
ग्विगं॥ जन्मपदप्रापे स्वयं कृती अन्त्रकमः ऊयंनपि स्वयं हागयामिः॥ कथजन्मपत्रप्रापि स्वयं कर्मकृतं हा
गना। थलजलवृद्धपाषाणजन्मा एगापि। सुखदः खहागयामिजनकवः। गस्मात्स्वयं कर्महागकर्तुं नकर्तुं नग

३०

कं॥ ॐ ह्यर्थधर्मकर्मकर्तृव्यं च वाचयः॥ हा आनन्दः अरुणक जागः ॐ न्कर्मः पचं पचाग्रयणिः॥ हिङ् लोकासंघ
न सर्वसो लंघननगक्रागिः॥ ॐ न्कर्मवसगिसहामधुलनिकृति॥ दीघनखनामावृक्षचाजीनकं हविष्यगि॥ सा
कथं केवलं सद्धर्मस्वयार्त्तगृह्णति॥ धर्मात्मा॥ नृणादीर्घनखहगवगायप्रविगता॥ च न धकमलनम्यगिगिप्राः
र्थयंगि॥ हा हगवनगमकनाथः मय्यंभकाप्रार्थयंगि॥ ॥ गवाममवाधयंगीगिकथंगिविष्वजं॥ अन्मानसंसावस
मसंलाकनः स्वयं कर्तुः कर्मगकहागकवागि॥ स्वस्वकर्मस्वय्यासुखदः खहागयागिः गवार्त्तव्यं किंकिर्मप
ध्मं॥ वज्रमयदहहागसिसर्वजकुलधजिगं॥ पुनः अगीगिव्यं जनं पृच्छेत्तवगुः॥ महतीस्वहावदहहागि॥ हा हगव
नगिहवने अन्यनहागवदानवदामानूषः॥ अयं वज्रमयदहहागकथं हागागिकधयाखानप्रहाजकवगी
गिकिंनहागं॥ ऊष्मत्याठयामिप्रहाग्रीगमकमृनिः॥ ॐ गिदिर्घनखस्वयार्त्तगृह्णत्वाः हागवानावाच॥ ॥

कवि-
३१

दीर्घकल्हृष्टः मञ्जुवञ्जनात्त्वमकचिरुनगच्छगादुजाग॥ पञ्चात्कासत्रिचतदवगागत्र २८ अगच्छकिः ३५ मञ्जु
पुमीवगंकजगिपु २८ अनालाकृग्वचनः नचकाकृवञ्जुतवेग॥ यथातदावगागम २८ अगित्रीमणिः अष्टमीवगान
सञ्जकि॥ गदास्यचिरुनामञ्जुस्त्रिचकृव्यं प्रकाक॥ अथकोगेकर्ममहानगत्र सुधर्मादव्याया॥ कृजादहंकविः
चक्रमात्राहिरुजन्मागगाः॥ अग्राहं गचिरुनञ्जुष्टागायः॥ गिवापि २८ नप्रहालंकत्वात्तलाटसूटया
मिहं॥ नवंकथं माथचविश्याधच २८ अह्लादहिमञ्जु॥ सः मयासिगव्याउमागंकत्वाः अष्टमिवगंकालहिमानः
कर्तुं ०० म्हाह्लादहि॥ गस्वार्थनवीधयतिमहन्कालेन॥ अष्टमिनरगायः ०० म्हाह्लादहि॥ अलात्ममन्त्राह्लादहि
गिमञ्जु ०० अह्लादहि॥ गस्यापिवयं अष्टमीवगंकजीगिप्रकाकयामासः॥ गदनं नचस्वयंप्रसन्नाययाजन्म
जन्माकं॥ प्रष्टगियापंदशंकुगलं ग्त्वाच॥ चर्चुवञ्जुविहाचंधत्वाः अष्टमीवगनचचाचयति॥ गस्याप्यध्वं नवे

३१

एतं पवित्रं दहं मम एव गि। सममपापं कयः वशकायः सुखचिह्नं हविष्यगिः॥ पुनः अदत्तादानं अन्यधनं नः
लाहं गे। न गेपि कर्मपुष्पाः सकललोकाय सहंदायामिः॥ पाणिनां चक्रां कचिद्रसहस्रं आलया हविष्यः
गिः॥ सर्वलोकाय अहंदायामिः। काममिथ्या च। कामचः। न गेपि पुष्पाः स्मिन् गः॥ अष्टमिव गपृथं सं
साजलोकनमातापि गेव अहंदायामि। मया वादः अहंदायामि गपृथं किं पुष्पां॥ सगुवादी वायय गि सुख
दहा हव गि। अष्टमी वृत्तस्य पृथं नां जागहं वमाहं कयः॥ अगि गदीर्घः उक्ता चक्रं गमी चं संदं च हविष्य
गि। अकाज हा जना वजय गि। कायपि हा अगं पृथं॥ नियमनिष्ठां कृत्वा महारुमव गकर्तुः एतं। इवाः
कथं वेदं वलवर्धुः दह हविष्यगि॥ दहाय गं दं गदि र्गम निर्मलं हव गि। हाव अवाचिः स्वम। अमा जती
पृथ हव हा पुष्पा पृथं। अहंदा हकि हा वं धा सुगन्ध दहः दहां दिग्भक्ति कर्तुं॥ गृहात्मा गगनु धं संशुक्

कविः
३२

पुनः नृपः गीतं गृह्य कालं वं पृथ्वं लक्ष्मि संशु कन । दिव्य वर्ण रवि व्यः मानवः वृत्तं तावं ॥ अग्रापि अग्रे खं सिता सुः
न सयं वर्जितं स्य सलं । सुखा न्मा उरु मवृत्तं प्राप्ता वान् सदेव निष्कृतिः ॥ पुनः प्रासनः प्रियत्ता सनः स्वर्ग सनः न जा स
नः वृत्ता सनः विष्णु स्थानः गीता सनः ॥ नृग आसन वयं प्रापः ॥ तस्या र्थं संक म्बि नृ अति गत कर्तव्यं । वज्र गी जी
नात् सर्व मा निगू दं दहिः ॥ पुनः हृदि र्घन रव मच्चं च य म्वा यव च य नि पृज ये नि । अमु मी वृत्तं जा ज स्य पृ ६
रध नाथः गिला म वि प्रा इह गं ॥ उषी यं प्रापः महती कृष्ण वर्धः कृ कि न क गं ममः । तस्या र्थः द गं क गं लं स्य त्का
च न य प्र ता व अस्मा कं प्रापः ॥ ॥ हा दी र्घ न रवः य स वि सृ नि का न य स्या य मि वृत्तं ग्रे खं हि कि ता व न सं म्प का
न या मा सः ॥ प्रियत्ता म नृ स्यः गृह ता वं को म्बित वि य न । हिंसा क र्म स्य का स र्म चि त्रि ताः सह र्ष च वृत्तं क नृ गः ॥ वृत्तं
कथं अग्रे ग संशु कं नृ वं वृत्तं लं का न या मा सः ॥ ॥ नि क रं स नि ज न्म ज न्मा न क क न या य ज य य मि ॥ सुखा नृ गं सर्व लो क

नमानयतिः। वज्रकायं न निर्वर्धय दमाफयामि। हादि र्यं न खव अचात्रिः। त्वं दधु कं ने वधृत्वाः॥ कः कः गादयति०
ॐ याग ॐ मिः दधुं धवति। त्वं यं च वति दधुं न गं कं व अचात्री॥ च गुव अ विहा वं व स स्व चित्त वं धमिः।
नीति धर्म्यं गति कृति गे क्रीति व अचात्रि हवतिः॥ ॐ मिहं गादधुं न गं कं दय स्व॥ ॐ ग्राह्यत्वाः दिः
र्यं न खः सम्यक् आर्थयामिः॥ स्व चित्त वधृत्वाः दधुं व र्जित्वा दगां जलना व विगाथी ह ग व ग्राच व ॥ ॐ य नि यत्नः प्रा
र्थयत॥ हा ह ग व ऊ ग रुचः हवता स्मा कं जीव ह विष्यति वत्। वाधि मधु लन प्रो फ तीतिः॥ मित्र त्त स्य ग व ॥ ॐ म मः
स्वार्थ मे वार्थः सिद्धा र्थः वाधि हान प्राप्ति कामना उपाय उ वं च व यति॥ हा नाथः सर्व हः आ य ग व ॥ ॐ याति।
अशापि हवता हं अन्त स्म वतिः॥ अशा हं नि ग्ध यं व त मा चार्ह यति। प्राप्ति पापं म जामिः यथा ह न न ह मिः
॥ च गुव अ विहा वं धव यति। अ व व च नान व द किः अहं काल न ह विष्यतिः॥ अकाल हा जन क हं नाना

कवि
३३

वकासगुणधनकर्तृव्यो नृपिदगभकुशलपापप्रजामिः॥ हागुचूः गभस्तः नृपकर्मस्यविधिः कथयति।
पुनः कस्मिन्दिनचक्रकार्यः सम्यक् कथयतिः प्रहा॥ ॐ नृकं गृत्वाः रगवाना वाच॥ हादीर्घनखयचक्रांः
चिरुस्मिन् जयामासः अस्यानृपकृतेव कथनं समासुनगावगुसुदिनस्वलागुगन्धजलस्नानकर्मकृत्याः॥
गुचिवमृगं विना आत्मागुद्विगिसन्ध्यायागकर्तृव्यो गुकृपञ्चकृषूपञ्चकृष्टमिवगं कजगं समर्थमपि
द्वयापञ्चकर्तृव्यं असमर्थमपि गुकृपञ्चमासमासकर्तृव्यं॥ स्वधर्मद्विधर्मवा अष्टधागुद्विधर्मवाग
स्य चक्रा पुनपचक्रलोवापाखानावा नृपचक्रद्विधर्ममधुलसुगयागयद्विधेः॥ अमाद्यपागमधुलः
गोकवर्धयति। चतुर्विधिविहिंप्रकृतात्ममधुलोमरध्वः॥ पूर्वकलग्नापयः चन्द्रः सूर्यः चतुर्दिः
रगः। पचविंगतिरुगुं धवष्टयित्वामधुल॥ प्रकृतं नृस्यगंच॥ प्रथमंगलिधन्यचद्विगीयं नीलमा

षकं गीयमाषकं चेव। चतुर्थयवमवच-कलालयं च माहूया जाजाऊन समन्वितां॥ नृगद्विहितासमायुः
कंसर्वसंपत्तिमायुयाग॥ गदाकलग्नाय नमः समासेन कर्तुं वृद्धेः। अयमिगल्लमयनेवः इग्धः दधिः
ययः मूयगथा॥ गीर्थदेकनसुहितां यत्था कविचिनायुजयन्। मलसानुचिस्तानमनुस्तानगर्थः
यच॥ आचम्यादकंति संपत्तिं वृद्धः॥ ॐ गिहृत्वा मेधुलपूजयति गृह्णतु कथयन्॥ गतायुः
जायुर्धसुनियापदंतीनाकवर्ग॥ अष्टादशधमंकाजयति कुमाप्रार्थय॥ ॥ श्री ३ कृत्तुधम
यः ४ अस्माकं कवर्गपूजनः। एवगायसन्नकृ ४ अकम्पितं पापं पत्न्या प्रध्मात्मादनांदहि॥ धर्मचिह्ना
त्यगि वाचिह्ना नदायनिगवाहविष्यति॥ गावतुल्यगता अयं गीतानागतप्रपन्नगथागर्गनदानया
चमिगायुर्धनगथागता एवति॥ गीताचमिगायुर्धनगथागता एवति॥ संसाचसत्त्वया

जयामिनिर्वानयदगगं॥ अथ सफ वि धम नान् रुज पूजा कृ गं। त्रिषु द डि धं कृ त्वा उ मा प्रार्थयतिः त्रुग
 स्रु ह सो धार्मः सु यत्र मं ग्वत्र लोक नाथ ॥ अस्माकं तं कि रावे दं सं का षया मासः॥ ॐ नि प्रार्थयितः प
 रेश म ग ती ज हा जन यत्र ना कृ त् गं॥ नि गम यां दि य दानं दा ययति प्र द डि धं कृ त्वा सु म न ना ग दा ज य
 धान सं म्प क क र्त्तव्यं वि इ ज ना यः ॥ ॥ रु दी र्घ न रवः त्र वं वृ ग म र्ध गि वा मं छि वृ ग। सर्व पा य इ यं ग
 गं सु र्ध द ह ते व तिः॥ सु मि कृ वा धि च य्या सं पृ र्ध र वि व्य तिः॥ गं पृ ध न त्रि र्ध व ना लोक न मा न य ति।
 इ ग्ग ति न ग र्ध गी स्त गं गी ग र्ध ति स र्व व स॥ ॥ रु दी र्घ न रव त्वं पृ र्ध नः त्र वः वृ षः वृ ग मं कं क र्त्त म
 रु गी स्त ल र्ध लं पा फ यो मि अ स्मा कं॥ अथ वृ गं र्ध गी का य म्पा क ज गं र्ध ल व र्ध। अथ स ह म ००० रु वाः
 धान्य दाना र्ध लं ल र्ध गं॥ गगः वे ग म्पा कृ मी वृ गं क ज गं र्ध लं गी ग दा द गी ०००० ग दान स र्ध ल ल र्ध गं॥

कवि
३५

गस्यरुलं वश्या चन्द्रमक्षिकसहस्र००० दानस्यरुलं सगं ॥ पुनः खगुर्धमकृमीव गस्यरुलवश्या कन्या
सहस्र००० दानस्यरुलं प्राप्य गं ॥ ॐ गवं अकृमीव गकृमीव रुलं ॥ होदीर्घनखवुक्त्रचाजी गस्यापूष्यं
जन्म जन्मान्कपूष्यं लहर्गं ॥ होदीर्घनखवुक्त्रचाजी नयधर्मस्य पूष्यसंख्याविश्रुतिः ॥ अकृमीव गस्यपूष्यसंख्या
नविश्रुतिः ॥ गद्यथासंसायचतुर्दिनानि वृष्टि एतायः ॥ अमृधायसंख्याहंकथ्यति गं ॥ अकृमीव गस्यरु
लं नगं क्रान्तिसंख्या ॥ पुनः सर्वविषमसिद्धिपुत्रं स्य संख्या कर्तुं गच्छति ॥ वगस्यरुलं ॐ गच्छि नगं क्रान्तिः
गि ॥ पुनः पश्चिमधुपवाहि गगंगसागले सिः ॥ वालुकाजलाम्बुः यतिगति कथ्यति गं कं मेमः ॥ गव गस्य
रुलं नकृहि दीर्घकृष्टः ॥ पुनः अकृमीव गस्यपूष्यं नमस्कृत् ॐ लंकलोकालवाधिरानप्रापयः ॥ ॐ गच्छ
लंकलोकालवाधिरानप्रापयः ॥ गद्यदीर्घनखवुक्त्रचाजी नार्थयामिः ॥ रुतगवन्तवाहो

३५

[illegible]

कवि

३६

आम बाबा काथ	
८	

ASPA ARCHIVE

३६